

The Project Gutenberg eBook of Saituri: Komedia 5:ssä näytöksessä, by Molière

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Saituri: Komedia 5:ssä näytöksessä

Author: Molière

Release date: May 15, 2014 [EBook #45649]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SAITURI: KOMEDIA 5:SSÄ NÄYTÖKSESSÄ ***

E-text prepared by Jari Koivisto and Tapio Riikonen

SAITURI

Komedia 5:ssä näytöksessä

Kirj.

MOLIÈRE

Suomennos [L'Avare].

U. W. Telén & C:o, Kuopio, 1907.

O.-Y. Kuopion Uusi Kirjapaino.

HENKILÖT.

Harpagon, Cléanten ja Elisen isä, Marianen kosija.

Cléante, Harpagonin poika, Marianen rakastaja.

Elise, Harpagonin tytär, Valéren lemmitty.

Valére, Anselmen poika, Elisen sulhanen.

Mariane, Cléanten lemmitty, jota Harpagon kosii.

Anselme, Valéren ja Marianen isä.

Frosine, naimistempujen toimittajanainen.

Herra Simon, kaupustelija.

Jacques, Harpagonin kokki ja kuski.

La Fleche, Cléanten palvelija.

Claude, Harpagonin piika.

Brindavoine, | Harpagonin palvelijita.

La Merluche, |
Komisarius.

Tapaus Pariisissa, Harpagonin talossa.

Ensimmäinen näytös.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Valère. Elise.

VALERE. No mutta, ihana Elise, sinä käyt surumieliseksi, vaikka olet minulle vakuuttanut uskollisuuttasi! Näenhän sinun huokailevan keskellä suurinta iloani. Sanoppas, kadutko siis tehneesi minut onnelliseksi? Kadutko liittoa, johon lempeni liekki sinut saattoi?

ELISE. En Valère, en voi katua mitään, jota sinun tähtesi teen. Tunnen olevani niin suloisten voimien vallassa, ett'en edes voisi toivoa asiain olevan toisin. Mutta olen levoton ajatellessani kuinka kaikki päättyy, ja pelkään pahoin että rakastan sinua vähän liaksi.

VALERE. No mitäpä pelkoa siitä, Elise, että olet hyvä minua kohtaan.

ELISE. Oi! Onpa kylläkin pelättäviä: isäni vihaa, sukulaisteni nuhteita, maailman soimauksia, mutta ennen kaikkea pelkään, että mielesi muuttuu, pelkään tuota julmaa kylmyyttä, jolla sinun sukupuolesi useimmiten palkitsee viattoman rakkauden.

VALERE. Ah! Älä tee minulle sitä vääryyttä, että tuomitset minua muiden mukaan! Usko minusta mitä tahansa, Elise, älä vaan pelkää, että rikkoisin velvollisuuteni sinua kohtaan. Siksi rakastan sinua liian paljon ja rakkauteni sinua kohtaan on kestävä yhtä kau'an kuin elämäni.

ELISE. Oi Valère! Kaikki puhuvat samalla tavalla. Kaikki miehet ovat yhtäläiset sanoissaan, vasta heidän toimintansa ilmaiseikse eri tavalla.

VALERE. Koska siis ainoastaan toimintamme näyttää mitä olemme, niin odota kunnes saat minua arvostella töitteni mukaan, äläkä etsi minussa vikoja turhasta luulevaisuudesta. Minä rukoilen, älä surmaa minua loukkaavilla epäluuloillasi ja anna minulle aikaa voidakseni tuhansin tavoin vakuuttaa sinulle, että lempeni on rehellinen.

ELISE. Oi, kuinka helposti uskomme niitä, joita rakastamme! No niin, Valère! Luulenpa ett'et voi minua pettää. Uskon sinun todella rakastavan minua ja pysyvän minulle uskollisena; en tahdo sinua ensinkään epäillä ja pelkään ainoastaan, että minua mahdollisesti moite kohtaa.

VALERE. Mutta mistä johtuu tämä levottomuus?

ELISE. Minulla ei olisi mitään pelkäämistä, jos kaikki katsoisivat sinua minun silmilläni ja omat ansiosi oikeuttavat minut kaikkeen, mitä teen sinun tähtesi. Sydämeni puolustukseksi puhuvat sinun ansiosi. Sitäpaitsi olenhan sinulle suuressa kiitollisuuden velassa. Muistan aina tuota hirveää vaaraa, joka saattoi sinut panemaan henkesi alttiiksi pelastaaksesi minut aaltojen vallasta, tuota hellää huolta, jota silloin osoitit minua kohtaan. Ajattelen palavaa rakkauttasi, jota ei aika eikä vastukset ole poistaneet, joka on saattanut sinut unhottamaan vanhempasi ja isänmaasi, ja joka pidättää sinut täällä valepuvussa. Niin olethan ruvennut isäni palvelijaksi saadaksesi minua nähdä. Tämä kaikki on minua tosiaankin ihmeellisesti liikuttanut, se antaa mielestäni minulle kylliksi oikeutta suostumaani liittoon. Mutta kenties ei siinä muiden mielestä ole kylliksi, enkä tiedä katsovatko muut asiata samoilla silmillä kuin minä.

VALERE. Kaikesta tästä luen ansiokseni ainoastaan rakkauteni. Mitä epäilyksiäsi tulee, niin isäni käytös kyllä antaa niihin aiheita. Hänen suuri itaruutensa ja tuo tyylyys, jota hän osoittaa lapsilleen, saattavat oikeuttaa kummallisimpiakin seikkoja. Anna anteeksi, Elise, että sinulle näin puhun, mutta tiedäthän itse, ett'ei tästä asiasta voi sanoa mitään hyvää. Vaan jos niinkuin toivon, viimein löydän vanhempani, ei ole meillä suurtakaan vaivaa saada hänet suostumaan. Odotan kärsimättömästi heistä tietoja, ja jos he eivät tule, lähden itse heitä hakemaan.

ELISE. Voi Valère, älä lähde pois; ajattele vaan kuinka pääsisit isäni suosioon.

VALERE. Näethän kuinka viekkaasti olen häntä imarrellut päästäkseni hänen palvelukseensa, kuinka aina olen olevinani samaa mieltä kuin hän ainoastaan miellyttääkseni häntä ja voittaakseni hänen suosionsa. Onpa se menestynytkin merkillisen hyvin. Näethän kun mieli päästä ihmisten suosioon,

paras keino on asettua heidän kannalleen, yhtyä heidän ajatuksiinsa, ylistellä heidän vikojansa, ja huutaa hurraa kaikkeen mitä tekevät. Ei tarvitse peljätä liiallistakaan kohteliaisuutta, sillä viekkaimmatkin ovat aina suurempia narreja kuin heitä liehakoitsee, eikä niin ilkeää ja naurettavaa löydy, jota ei voisi sulattaa, jos sitä vaan höystellään ylistyksillä. Eihän tämä ammatti aivan rehellistä ole, mutta kun ihmisiä tarvitsee, niin täytyy mukautua heidän mielipiteisiinsä, ja koska heidän suosionsa pääsee ainoastaan sillä tapaa, niin ei tule moittia sitä, joka imartelee, vaan sitä, joka imarruksia pyytää.

ELISE. Mutta miksi et ole koettanut saada veljenikin apua?

VALERE. Molempia ei voi miellyttää samalla tapaa, sillä isän ja pojan luonteet ovat niin vastakkaisia, että on vaikea voittaa molempain luottamus samalla kertaa. Mutta vaikuta sinä puolestasi veljeesi ja koeta saada hänetkin puolellemme. Minä menen pois, puhuttele häntä sillä välin, vaan älä ilmoita hänelle asiastamme enempää kuin mitä katsot parhaaksi.

ELISE. Enpä tiedä onko minulla voimaa uskoa hänelle tätä asiaa.

TOINEN KOHTAUS.

Cléante. Elise.

CLEANTE. Hyvä että tapasin sinut yksinäsi, sisareni, haluanpa hartaasti sinua puhutella. Tahdon, näetsen ilmaista sinulle tärkeän salaisuuden.

ELISE. Annas kuulla, veljeni. Mitä on sinulla minulle sanomista!

CLEANTE. Ainoastaan yksi sana, johon sisältyy paljon. Minä rakastan.

ELISE. Sinä rakastat?!

CLEANTE. Niin, minä rakastan. Tiedäthän kyllä, että olen riippuvainen isästäni ja että hänen poikanaan täytyy minun alistua hänen tahtonsa, etten saa antaa pois sydäntäni ilman niiden suostumusta, joita saan kiittää hengestäni, tiedänhän että taivas on asettanut heidät toivomusteni herroiksi, ja etten saa omaa mieltäni noudattaa muuten kuin heidän suostumuksellaan, he muka eivät niin helposti pety kuin me, he näkevät paremmin mikä meille sopii, heidän viisauttaan on paljon enemmän uskomisen kuin meidän sokeaa kiihkoamme. Tätä kaikkea olen puhunut sentähden siskoseni, ett'et yrittäisi sitä sanomaan, sillä rakkauteni ei tahdo mitään kuulla, ja minä pyydän ett'et rupea mihinkään ripityksiin.

ELISE. Oletko jo kihloissa lemmittysi kanssa?

CLEANTE. En, mutta se on jo päätetty asia. Vielä kerran, älä rupea houkuttelemaan minua päätöksestäni luopumaan.

ELISE. Olenko siis vieras sinulle?

CLEANTE. Et, Eliseni, mutta sinä et rakasta. Sinä et tunne sitä suloista voimaa, jolla hempeä rakkaus sydäntämme hallitsee, ja sentähden pelkään sinun viisauttasi.

ELISE. Oi, veljeni, älä puhu viisaudestani, ei ole ihmistä, joka ei ainakin kerran eläesssänsä olisi sitä vailla, ja jos paljastan sinulle sydämeni, ehkä olen sinun silmissäsi vähemmän viisas kuin nyt.

CLEANTE. Taivas suokoon, että sinun sielusi, niinkuin minun —

ELISE. Päättäkäämme ensin sinun asiasi, ja sano minulle kuka lemmittysi on?

CLEANTE. Nuori tyttö, joka vähän aikaa on asunut tässä kaupungissa, ja joka näkyy olevan luotu sytyttämään rakkautta kaikissa, jotka hänen näkevät. Luonto ei ole viehättävämpää luonut, ihastuin häneen heti, kuin hänet näin. Hänen nimensä on Mariane ja hän elää äitinsä kanssa, joka melkein aina on sairas, ja jota kohtaan tuo suloisen tyttö osoittaa tavatonta hellyyttä. Äitiänsä hän palvelee, hoitelee ja lohduttaa mitä herttaisemmin. Hän tekee kaikki mitä viehättävimmällä tavalla; hänen liikkeissään on erinomainen sulavuus, hän on niin hyvä, niin ihmettelevän siveä, niin — — — Voi, sisar kulta, jos olisit hänet nähnyt!

ELISE. Näen hänet kylliksi siitä mitä sanot, ja millainen hän on, ymmärrän kyllä siitä että sinä häntä rakastat.

CLEANTE. Olen salaa tullut huomaamaan, ett'ei heillä juuri ole hyvä toimeentulo. Ajatteleppas sisareni, kuinka iloista olisi toimittaa onnea ihmisille, joita rakastaa, ja ymmärräthän kuinka ikävää on,

että isän itaruuden tähden minun on mahdoton maistaa tätä iloa ja osottaa rakkauttani tälle kaunottarelle.

ELISE. Oi, veljeni, ymmärrän kyllä, minkälainen sinun surusi on.

CLEANTE. Voi, sisar kulta, se on suurempi kuin uskoa saattaa. Sillä mikä on hirveämpää kuin tämä tily säästäväisyys, jota meitä kohtaan osotetaan, tämä kamala ikävyys, jossa meitä kuihdutetaan? Mikä hyöty meillä on omaisuudestamme, jos sen saamme vasta kun olemme liian vanhat, ja jos tullaksemme toimeen, minun nyt täytyy lainata joka haaralta; jos minä niinkuin sinäkin olen pakoitettu etsimään vierailta apua voidakseni edes käydä kunnollisissa vaatteissa. Sentähden, sisar kulta, auta minua tutkistelemaan isää näiden tuumien suhteen, ja jos hän panee vastaan, olen päättänyt muuttaa armahaiseni kanssa toiseen paikkaan. Minä koen kaikkialta lainata rahaa tätä yritystä varten, ja jos sinun asiiasi, sisareni, ovat samanlaiset kuin minun ja isämme vastustaa toivomuksiamme, niin jättäkäämme hänet molemmat ja vapauttakaamme itsemme inhoittavasta itaruudesta.

ELISE. Se on kyllä tosi, että hän joka päivä antaa meille syytä kaipaamaan äiti-vainajaamme ja että —

CLEANTE. Minä kuulen hänen äänensä, poistukaamme hetkeksi puhumaan mitä meillä on toisillemme uskottavana ja koetetaan sitten yhdistetyin voimin taivuttaa hänen itsepintaisuuttansa.

KOLMAS KOHTAUS.

Harpagon. La Fleche.

HARPAGON. Ulos paikalla, niinkuin olisit jo! Kas niin, korjaa luus täältä, sinä lemmon konna, sinä hirtehin.

LA FLECHE (erikseen). En ikinä ole nähnyt niin ilkeää ihmistä kuin tuo riivattu äijä, ja luulenpa todellakin, että hänessä on itse piru.

HARPAGON. Mitä mutiset?

LA FLECHE. Miksi ajatte minut ulos?

HARPAGON. Kysytkö vielä syitä, sinä lurjus. Pois paikalla, muuten lyön sinut murskaksi.

LA FLECHE. Mitä olen teille tehnyt?

HARPAGON. Sinä olet tehnyt sen, että minä tahdon sinut ovesta ulos.

LA FLECHE. Minun isäntäni, teidän poikanne käski minun häntä odottaa.

HARPAGON. Mene odottamaan häntä kadulle, äläkä ole mun talossani, sinä koira, joka nuuskit joka nurkan ja viet mitä saat. Minä en tahdo lakkaamatta nähdä silmiäni edessä vakoojaa, joka urkkii kaikki asiani, ja jonka riivatut silmät tirkistelevät kaikkia töitäni ja toimiani, nuuskien yltympäri nähdäkseen olisiko mitään varastettavaa.

LA FLECHE. Perhana! Kuinka teiltä saattaa varastaa, kun pidätte kaikki lukkojen takana, ja itse vartioitte yöt ja päivät.

HARPAGON. Minä pidän lukkojen takana mitä minä tahdon ja vartioin ihan mieleni mukaan (itse). Pelkäänpä hänen saaneen vihiä minun rahoistani. (Ääneen.) Sinähän kyllä olet mies levittämään huhuja että minulla on rahoja kätöksissä.

LA FLECHE. Onko teillä rahoja kätöksissä?

HARPAGON. Ei, sinä konna, sitä en sano, minä julmistun. Minä kysyn oletko sinä ilkeydessäsi levittänyt huhuja että minulla niitä on?

LA FLECHE. No, mitäpä se meihin tulisi, onko teillä sitä vai ei! Sehän on meille yhdentekevää.

HARPAGON (koroittaa kättään antaaksensa La Flechelle korvapuustin). Vai rupeat sinä tässä viisastelemaan. Siitä korvilles. Ulos, sanon minä.

LA FLECHE. No niin, minä menen.

HARPAGON. Odota: vietkö mitään mukanasiasi?

LA FLECHE. Mitä minä veisin?

HARPAGON. Hä, tule tänne, että minä näen. Näytä minulle kätesi.

LA FLECHE. Tuoss' on.

HARPAGON. Toinen.

LA FLECHE. Toinen?

HARPAGON. Niin.

LA FLECHE. Tuoss' on.

HARPAGON (tunnustellen hänen housujaan ylhäältä). Etkö ole pistänyt mitään tänne?

LA FLECHE. Katsokaa itse.

HARPAGON (tunnustellen hänen housujaan alaalta). Nämät suuret housut ovat aivan sopivat varkaan kätkeiksi.

LA FLECHE (erikseen). Voi kuinka tuommoinen ihminen ansaitsisi mitä hän pelkää! ja kuinka hupaista olisi häneltä varastaa.

HARPAGON. Hä?

LA FLECHE. Mitä?

HARPAGON. Mitä puhut sinä varastamisesta?

LA FLECHE. Sanon, että te nuuskitte joka paikan tutkiaksenne olenko teiltä varastanut.

HARPAGON. Sitäpä juuri tahdonkin tehdä. (Harpagon kaivaa hänen housun taskuissaan.)

LA FLECHE. Saakeli vieköön saituuden ja saiturit.

HARPAGON. Hä? Mitä sanot?

LA FLECHE. Mitäkö mä sanon?

HARPAGON. Niin. Mitä puhut sinä saituudesta ja saitureista.

LA FLECHE. Sanon, että saakeli vieköön saituuden ja saiturit.

HARPAGON. Kenestä sinä puhut?

LA FLECHE. Saitureista.

HARPAGON. Ja kutka ne ovat nuo saiturit.

LA FLECHE. Ahnaat ja itarat.

HARPAGON. Mutta ketä sinä sillä tarkoitat?

LA FLECHE. Minkätähden tuskaannutte?

HARPAGON. Kyllä onkin syytä tuskaantua.

LA FLECHE. Luuletteko että puhun teistä?

HARPAGON. Luulen mitä luulen, mutta minä tahdon että sanot kenelle näin puhut?

LA FLECHE. Minä puhun — — — minä puhun lakilleni.

HARPAGON. Ja minä, minäpä pian puhun korvillesi.

LA FLECHE. Kiellättekö te minua kiroilemasta saitureita?

HARPAGON. En, mutta mä kiellän sinua lörpöttelemästä ja olemasta hävytön. Pidä suusi kiini.

LA FLECHE. Enhän nimitä ketään.

HARPAGON. Mutta minä pieksän sinut pahan päiväiseksi, jos puhut!

LA FLECHE. Siihen luuhun koira tarttuu, joka sille viskataan.

HARPAGON. Oletko vaiti.

LA FLECHE. Olen vaikk'en tahtoisikaan.

HARPAGON. Ai, ai.

LA FLECHE (näyttää hänelle alustakkinsa taskun). Kas tässäpä vielä yksi lakkari, joko nyt riittää?

HARPAGON. Kas niin, anna se tänne, tutkimatta.

LA FLECHE. Mitä?

HARPAGON. Mitä olet minulta vienyt.

LA FLECHE. Minä en ole teiltä mitään vienyt.

HARPAGON. Oikeinko totta?

LA FLECHE. Oikein totta.

HARPAGON. Hyvästi. Mene hiiteen.

LA FLECHE (erikseen). No, nyt olen kunnollisesti saanut passini.

NELJÄS KOHTAUS.

HARPAGON (yksin). Tuo palvelija lurjus on minun surmani, enkä tahdo enää tuota hävytöntä koiraa nähdä. Totta tosiaan! Löytyneekö suurempaa tuskaa kuin vartioida suurta rahasummaa. Onnellinen se, jonka omaisuus on varmasti lainattu, ja joka ei tallenna tykönänsä enemmän kuin mitä juuri käsirahana tarvitsee! On kerrassaan työlästä kun omassa talossaan pitää keksiä luotettavia kätköpaikkoja; rauta-arkkujani minä näet epäilen enkä voi niihin milloinkaan luottaa. Ne ovat todellakin oikeita varkaan syöttejä, joihin aina ensiksi tartutaan.

VIIDES KOHTAUS.

Harpagon. Elise ja Cléante (puhuvat keskenänsä näyttämön perällä).

HARPAGON (luullen olevansa yksin). Mutta enpä tiedä sittenkään oliko tuo oikein viisaasti, kun kaivoin puutarhaan nuo kymmenen tuhatta taaleria, jotka eilen sain. Kymmenen tuhatta kultarahaa on liian suuri summa kotona säilytettäväksi. (Erikseen, huomaten Elisen ja Cléanten.) Herra hallitkoon, olinpa puhua itseni kiikkiin! Intoni oli minut vallata, ja luulenpa ajatuksissani puhuneeni aivan kovaan. (Cléantelle ja Eliselle.) Mitä nyt?

CLEANTE. Ei mitään isä.

HARPAGON. Oletteko seisoneet siinä kauankin?

ELISE. Vast'ikään tulimme.

HARPAGON. Te kuulitte?

CLEANTE. Mitä isä?

HARPAGON. Tuossa — — —

ELISE. Mitä?

HARPAGON. Mitä äsken sanoin.

CLEANTE. Emme.

HARPAGON. Kuulittehan — — —

ELISE. Emme, antakaa anteeksi.

HARPAGON. Näenhan minä, että kuulitte jonkun sanan. Asia on se, että tässä mietiskelin itsekseni, kuinka tukalaa on näihin aikoihin saada rahaa, ja minä sanoin onnelliseksi sitä, jolla on kymmenen tuhatta taaleria.

CLEANTE. Me emme tahtoneet tulla teitä puhuttelemaan, kun pelkäsimme teitä häiritsevämme.

HARPAGON. Hyvä että sanoin sen teille, sillä te olisitte saattaneet ymmärtää asian väärin ja luulla minun sanoneen, että minulla on kymmenen tuhatta taaleria.

CLEANTE. Me emme sekaannu teidän asioihinne.

HARPAGON. Suokoon Jumala, että mulla ne olisi, nuo kymmenen tuhatta taaleria.

CLEANTE. En usko, että — — —

HARPAGON. Se olisi minulle erinomaisen hyvä asia.

ELISE. Se on seikka, josta — — —

HARPAGON. Sillä minä niitä kovasti tarvitseisin.

CLEANTE. Luulen että — — —

HARPAGON. Se olisi minulle suureksi hyödyksi.

ELISE. Te olette — — —

HARPAGON. Enkä likimainkaan valita niin kuin pitäisi, että nyt on surkeat ajat.

CLEANTE. Hyvä Jumala! Eihän teillä, isäkulta, ole syytä valittaa, ja kyllähän tiedetään, että teillä on varoja yltäkyllin.

HARPAGON. Mitä? Onko minulla varoja yltä kyllin? Jotka niin sanovat, ne valehtelevat. Suurempaa valetta ei ole, ja ne ovat konnia, jotka levittävät semmoisia huhuja.

ELISE. Älkää suuttuko.

HARPAGON. Merkillistä, että omat lapsenikin minua pettävät ja vainoovat.

CLEANTE. Onko se vainoomista, kun sanoo teillä olevan rahoja?

HARPAGON. On. Semmoiset puheet, sekä teidän tuhlauksenne tekevät sen, että piakkoin tullaan tänne ja leikataan multa kaula poikki siinä luulossa, että minä olen kultarahoja täynnä.

CLEANTE. Millä tavoin minä niin suuresti tuhlaan?

HARPAGON. Milläkö tavoin? Onko mitään kamalampaa kuin nuo kalliit vaunut, joissa ajelet pitkin kaupunkia? Minä nuhtelin eilen sisartasi; mutta moinen hurjuus on kahta pahempi. Se se oikein kauhistuttaa; ja entäs jos otettaisi lukuun kaikki mikä sinun kurkkusi kautta on mennyt alas, niin siitä summasta jo tulisi aika vuosikorko. Olenhan jo monen monituista kertaa sanonut sinulle: poika, koko sinun käytöksesi minua kovin pahastuttaa ja ylvästelläksesi tuommoisissa vaatteissa, täytyy sinun tiettenkin minulta näpistellä.

CLEANTE. Mitenkä teiltä näpistelisi?

HARPAGON. Mistä sinä olet saanut varoja ylellisyyteesi? Mitä minä tiedän? Ja jospa et juuri näpistelisikään, niin — Tahtoisinpa juuri tietää mitä hyötyä on kaikista noista nauhoista, joilla olet koristeltu kiireestä kantapäihin ja eikö puoli tusinaa nauhoja riittäisi pitämään housujasi kiinni? Kylläkai on tarpeellista tuhlaa rahoja peruukkeihin, kun sopii pitää omat hiukset päässään, jotka eivät maksa mitään. Panenpa vetoa että sinun peruukissasi on vähintään kaksikymmentä tukaattia, ja kaksikymmentä tukaattia antaa vuotuista korkoa kahdeksantoista livreä kuusi äyriä ja kahdeksan penniä, vaikk'ei saisikaan muuta kuin kahdeksan ja kolmas osa prosenttia.

CLEANTE. Te olette oikeassa.

HARPAGON. Vaan jätetään nämät nyt sikseen ja puhutaan muista asioista. (Huomaten Elisen ja Cléanten viittaavan toisilleen.) No! (Itsekseen.) Luulenpa heidän tekevän viittauksia toisilleen varastaaksensa minulta kukkaroni. (Ääneen.) Mitä nuo viittaukset merkitsevät?

ELISE. Me tingimme keskenämme, Cléante ja minä, kenenkä on ensiksi puhuminen ja meillä on molemmilla teille jotakin sanomista.

HARPAGON. Myös minullakin on teille molemmille jotakin sanomista.

CLEANTE. Me mielisimme, isä kulta, puhutella teitä naimisasioista.

HARPAGON. Myös minäkin tahtoisin puhua teille naimisista.

ELISE. Oh, isä kulta!

HARPAGON. Miksi noin kirkaset, tyttö? Tuo sanako sinua pelottaa vai itse asia?

CLEANTE. Naiminen saattaa meitä kumpaistakin pelottaa, siihen tapaan katsoen miten te sitä käsitätte, ja pelkäämme päteett'emme pidä teidän valinnastanne.

HARPAGON. Malttakaa vähän ja olkaa rauhalliset. Minä tiedän mikä teille kumpaisellekin on paras, eikä teillä tule olemaan vähintäkään syytä valittaa siitä, mitä minä aijon tehdä, mutta asiaan. (Cléantelle). Sanoppas poikani, oletko nähnyt erästä nuorta tyttöä, nimeltä Mariane, joka asuu tässä aivan lähellä?

CLEANTE. Olen, isäseni!

HARPAGON. Entäs sinä?

ELISE. Olen kuullut hänestä puhuttavan.

HARPAGON. Millaiselta hän mielestäsi tuntuu, Cléante?

CLEANTE. Varsin ihana tyttö.

HARPAGON. Hänen kasvonsa?

CLEANTE. Siveät, henkevät.

HARPAGON. Hänen käytöksensä ja ryhtinsä?

CLEANTE. Ihmeteltävät, epäilemättä.

HARPAGON. Etkö arvele semmoisen tytön ansaitsevan ajattelemista?

CLEANTE. Uskon kyllä, isä.

HARPAGON. Että siinä olisi hyvä naimiskauppa.

CLEANTE. Hyvin hyvä.

HARPAGON. Että hänestä tulisi kelpo talonemäntä?

CLEANTE. Epäilemättä.

HARPAGON. Ja että aviomies tulisi häneen tyytymään.

CLEANTE. Aivan varmaan.

HARPAGON. Mutta pieni pulaseikka löytyy, minä pelkään näet ett'ei hänellä ole niin paljon omaisuutta kuin sopisi vaatia.

CLEANTE. Ah, isä! Omaisuus ei ole niin tärkeä kun naidaan hieno tyttö.

HARPAGON. Anna anteeksi, anna anteeksi! Mutta aikomukseni olikin oikeastaan sanoa, että jos ei saakaan siinä niin suurta omaisuutta kuin toivoo, niin saattaisihan kokea saada sitä toisin tavoin.

CLEANTE. Se on tietty.

HARPAGON. No niin, minua suuresti ilahuttaa, että olette samaa mieltä kuin minä, sillä hänen siveä käytöksensä ja suloutensa ovat voittaneet sydämeni, ja minä olen päättänyt hänet naida, jos hänellä vaan on vähänkin omaisuutta.

CLEANTE. Kuinka?

HARPAGON. Mitä?

CLEANTE. Te olette päättänyt sanotte —

HARPAGON. Naida Marianen.

CLEANTE. Kuka? Tekö, tekö?

HARPAGON. Niin, minä, minä, minä. Mitä tämä merkitsee?

CLEANTE. Yht'äkkiä pimene silmissäni, minun täytyy mennä.

HARPAGON. Ei tee mitään. Mene pian kyökkiin ja juo lasillinen vettä.

KUUDES KOHTAUS.

Harpagon. Elise.

HARPAGON. Tuommoisilla hienoilla keikareilla ei ole enemmän voimaa kuin kanalla. Niin, tyttäreni, niin olen päättänyt omasta puolestani. Mitä veljeesi tulee toimitan hänelle erään varakkaan lesken, josta tänä aamuna minulle on puhuttu, ja sinut, sinut annan minä herra Anselmelle.

ELISE. Herra Anselmelle?

HARPAGON. Niin. Hän on vakava, viisas ja älykäs mies, ei viittäkymmentä vanhempi, ja hänellä kehutaan olevan paljon rahaa.

ELISE (niiaten). Minä en tahdo mennä naimisiin, isä kulta, jos suvaitsette.

HARPAGON (jäljitellen Eliseä). Ja minä, pieni kultasilmäni, minä tahdon että menet naimisiin, jos suvaitsette.

ELISE (vieläkin niiaten). Suokaa anteeksi, isä!

HARPAGON (jäljitellen Eliseä). Suokaa anteeksi, tyttäreni!

ELISE. Minä olen herra Anselmen nöyrin palvelija, mutta (vieläkin niiaten) minä en mene hänelle vaimoksi.

HARPAGON. Minä olen nöyrin palvelijanne, neiti Elise, mutta (jäljitellen häntä) teidän luvallanne, te menette naimisiin hänen kanssaan vielä tänä iltana.

ELISE. Tänä iltana?

HARPAGON. Tänä iltana.

ELISE (vieläkin niiaten). Siitä ei tule mitään, rakas isäni.

HARPAGON. Siitä tulee jotakin, rakas tyttö.

ELISE. Ei.

HARPAGON. Tuleepa.

ELISE. Eipä tule, sanon minä.

HARPAGON. Tuleepas, sanon minä.

ELISE. Se on asia, johon te ette voi minua pakoittaa.

HARPAGON. Se on asia, johon minä voin pakottaa.

ELISE. Ennen itseni tapan kuin menen naimisiin semmoisen miehen kanssa.

HARPAGON. Sinä et itseäsi tapa, ja sinä menet naimisiin hänen kanssaan. Mikä rohkeus! Onko koskaan nähty tytärtä, joka puhuu sillä lailla isälleen?

ELISE. Mikä isä naittaa sillä lailla tyttärensä?

HARPAGON. Se on naimiskauppa, johon ei ole mitään muistuttamista. Ja panenpa vetoa että koko maailma hyväksyy vaalini.

ELISE. Ja minä, minä panen vetoa, ett'ei yksikään viisas ihminen sitä hyväksy.

HARPAGON (huomaten Valéren lähenevän). Kas tuossa tulee Valére. Tahdotko, niin panemme hänen tuomariksi välillemme tässä asiassa?

ELISE. Siihen suostun.

HARPAGON. Tyydytkö myös hänen päätökseensä.

ELISE. Niin, minä suostun siihen mitä hän sanoo.

HARPAGON. No niin.

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Edelliset. Valére.

HARPAGON. Tule tänne, Valére. Me olemme valinneet sinut päättämään kuka on oikeassa, tyttärenikö vai minä.

VALERE. Te, te, hyvä herra kieltämättä.

HARPAGON. Tokkohan tiedät vielä mitä me puhumme?

VALERE. En. Mutta ette voi olla väärässä, te olette viisas ja järkevä.

HARPAGON. Minä tahdon tän'iltana antaa tyttärelleni puolisosiksi erään miehen, joka on yhtä rikas kuin viisas, mutta tuo nenäkäs sanoo mulle vasten silmiä ett'ei hän hänestä huoli. Mitä sanot siihen?

VALERE. Mitäkö sanon?

HARPAGON. Niin.

VALERE. Voi minua.

HARPAGON. Mitä?

VALERE. Minä sanon että minä periaatteessa tietysti pidän samaa mieltä kuin te, ja te voitte ainoastaan olla oikeassa. Mutta ei hänkään ole ihan väärässä, ja — — —

HARPAGON. Kuinka? Herra Anselme on varsin oivallinen aviomieheksi, hän on aatelismies, ylevä, lempeä, vakava, viisas ja varsin varakas, eikä hänellä ole yhtään lasta jälellä entisestä avioliitostaan. Voisiko Elise parempaa saada?

VALERE. Se on totta. Mutta neiti Elise saattaisi ehkä sanoa, että asiaa hieman liiaksi hätäillään, ja että ainakin joku aika tarvittaisiin, jotta voitaisiin huomata miten hänen taipumuksensa — — —

HARPAGON. Tämä on tilaisuus, josta on sukkelaan ottaminen vaari. Minä näen siinä etuja, joita en ikänä enää saavuttaisi. Herra Anselme näet suostuu ottamaan tytön ilman myötäjaisittä.

VALERE. Ilman myötäjaisittäkö?

HARPAGON. Niin.

VALERE. Ah, sitten en sano mitään. Katsokaas se on peruste, joka kerrassaan asian ratkaisee; se täytyy myöntää.

HARPAGON. Se on minulle suuri säästö.

VALERE. Aivan varmaan. Siinä ei ole vastustamisen sijaa. Tosin kyllä saattaa tyttärenne muistuttaa että avioliitto on tärkeämpiä asioita elämässämme, että avioliittoon menevä joutuu onneen tai onnettomuuteen koko elinajakseen, ja että liitto, jonka tulee kestää kuolemaan saakka, aina on tehtävä suurimmalla varovaisuudella.

HARPAGON. Myötäjaisittä!

VALERE. Te olette oikeassa; kas se, se asian päättää, se on tietty. On tosin ihmisiä, jotka saattavat sanoa, että semmoissa seikoissa tytön tunteista myös on pidettävä lukua, ja että tuo eroavaisuus ijässä, luonteessa ja ajatuksissa tekee avioliiton uskalletuksi.

HARPAGON. Ilman myötäjaisiä.

VALERE. Ilman myötäjaisiä! Ah, siihen ei voi mitään sanoa, se on tietty. Kuka perhana voisi kumota semmoisia syitä. Mahdollista kyllä, että useimmat isät ennemmin säästäisivät tyttärensä onnea, kuin rahojaan; ett'eivät tahtoisi uhrata heitä omien etujensa hyväksi, että ennenkaikkia kokisivat luoda avioliittoon tuota ihanaa sopusointua, joka ikuisesti pitää voimassa siveyden, levon ja ilon, ja että — — —

HARPAGON. Ilman myötäjaisiä.

VALERE. Se on tosi, se tukkii kaikilta suun. Ilman myötäjaisiä! Sitä syytä ei osaa kukaan kumota.

HARPAGON (erikseen katsoen puutarhaan päin). Häh! Onpa niinkuin kuulisin koiran haukkuvan. Eihän vaan aiota mun rahoihini. (Valérelle). Pysykää täällä, minä tulen paikalla.

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Elise. Valére.

ELISE. Sinä lasket pilkkaa Valére, puhuessasi tuolla tavoin.

VALERE. Sitä teen sen takia, ett'en häntä suututtaisi ja että paremmin pääsisimme perille. Ole sinäkin myöntövinäsi mihin hän tahtoo, niin saavutat paraiten tarkoituksesi, ja — —

ELISE. Mutta tämä avioliitto, Valére? —

VALERE. Täytyy etsiä mutkia, saadaksemme sen raukeamaan.

ELISE. Mutta mitä voimme keksiä, jos se pitää tapahtua tänä iltana?

VALERE. Täytyy pyytää odotus-aikaa ja teeskennellä jotakin kipua.

ELISE. Mutta he havaitsevat juonen ja kutsuvat lääkärin.

VALERE. Lasketko leikkiä? lääkärit eivät älyä mitään. Heidän puolestaan saatat olettaa mitä tautia hyvänsä, he kyllä keksivät siihen syitä.

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Harpagon. Elise. Valére.

HARPAGON (erikseen näyttämön perässä). Se ei ollutkaan mitään, Herralle kiitos.

VALERE (näkemättä Harpagonia). Ja viimeinen keinomme on pako, joka meidät kaikesta pelastaa; ja jos rakkautesi, ihana Elise, on niin luja — — — (Huomaten Harpagonin.) Niin tyttären täytyy totella isäänsä. Hänen ei tule katsoa minkälainen aviomies on, ja kun tuo tukeva peruste ilman myötäjäisiä tulee esiin, niin hänen tulee ottaa ken hänelle vaan annetaan.

HARPAGON. Oivallista, kas se on puhetta se!

VALERE. Hyvä herra antakaa anteeksi, jos vähäsen innostun ja rohkenen puhua hänelle niinkuin puhun.

HARPAGON. Mitä vielä! Se minua ihastuttaa, ja minä tahdon että sinä otat häntä hallitakses miten mielesi tekee. (Eliselle.) Niin sano sinä mitä sanot. Minä annan hänelle sen vallan, jonka taivas on minulle antanut, minä toivon että teet kaikki mitä hän käskee.

VALERE (Eliselle). Koetappas vastustaa minua tästä lähin.

KYMMENES KOHTAUS.

Harpagon. Valére.

VALERE. Minä menen hänen perässään jatkamaan opetuksiani.

HARPAGON. Tee niin. Siitä olen sinulle suuresti kiitollinen.

VALERE. Luulenpa että tässä täytyy pitää lujasti asiasta kiinni.

HARPAGON. Se on totta. Täytyy — — —

VALERE. Älkää olko millännekään. Luulenpa pääseväni perille.

HARPAGON. Koeta vaan parastasi. Minä käyn pikimältäni kaupungilla, ja palaan aivan kohta.

VALERE (puhuen Eliselle, poistuen samalle päin kuin hän). Niin, raha on arvokkaampi kuin mikään muu tässä maailmassa, ja kiittäkää te Jumalaa, joka on antanut teille niin kunnollisen isän. Hän tietää mikä elämä on. Kun tarjoutuu ottamaan tytön myötäjäsittä, niin ei sovi enemmän pyytää. Kaikki on suljettuna siihen sanaan, myötäjäsittä, se palkitsee kaiken hyvyden, nuoruuden, ylhäisyyden, viisauden ja rehellisyyden.

HARPAGON. Oh! Mikä oivallinen poika! Hän puhuu kuin tietäjä. Onnellinen se, joll' on semmoinen palvelija.

Esirippu alas.

Toinen näytös.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Cléante. La Fleche.

CLEANTE. Ah, sinä lurjus, missä olet sinä venynyt? Enkö minä sinua käsenyt. — — —

LA FLECHE. Käskitte, hyvä herra, ja tulinkin tänne teitä uskollisesti odottamaan; mutta teidän isänne, tuo armollinen herra, ajoi minut ulos, ja minä olin saada selkäni.

CLEANTE. Miten asiamme käy? Nyt olen pahemmassa kuin pulassa; sitten kun sinut viimeksi näin, olen havainnut, että isäni on minun kilpakosijani.

LA FLECHE. Isännekö rakastunut?

CLEANTE. Niin. Ja minun täytyi koettaa viimeistäni peittääkseni sitä hämmennystä, johon se uutinen minut pani. Mutta kuinka sinun asiasi luonnistuivat? Minkä vastauksen sait?

LA FLECHE. Totta tosiaankin, herra, ne jotka ottavat rahaa lainaksi ovat sangen onnettomia, heidän täytyy kokea jos jotakin, kun heidän, niinkuin teidän on pakko antautua koronkiskurien valtaan.

CLEANTE. Eikö kaupasta mitään tule?

LA FLECHE. Antakaa anteeksi. Meidän herra Simon, tuo välikauppias, jonka olemme saaneet, hyvin toimielias ja innokas mies, sanoo panneensa kaikki voimansa liikkeelle teidän tähtenne, hän vakuuttaa näette, että jo teidän kasvonnekin ovat voittaneet hänen sydämensä.

CLEANTE. Saanko nuo viisitoista tuhatta frangia, joita pyydän?

LA FLECHE. Saatte, mutta onhan vaan muutamia pieniä ehtoja, joita teidän pitää noudattaa, jos mielitte asiasta mitään.

CLEANTE. Antoiko hän sinun puhutella lainan antajaa?

LA FLECHE. Oh! sillä lailla ei asiaa ajeta. Lainan antaja pyytää vielä huolellisemmin pysyä salassa kuin te; niin, niin tässä on salaisuuksia paljon suurempia kuin voitte aavistaakaan. Nimeään tuo kunnollinen koronkiskuri ei millään muotoa tahdo mainita; vaan tänään mieli hän suullisesti kanssanne keskustella, eräässä vuokratussa huoneessa, jotta saataisiin teiltä itseltänne tietoja omaisuudestanne ja perheestänne. Oh! en epäile ollenkaan että jo isänne nimi yksistään tekee asian hyvin helpoksi.

CLEANTE. Ja pääasia on että, kun äitini on kuollut, minun on oikeus periä hänen omaisuutensa.

LA FLECHE. Tässä on muutamia pykälää, joita hän itse on esittänyt välikauppiaille teidän nähtäväksenne ennenkuin pitemmälle mennään: "Jos lainanantaja tietää saavansa täydet takeet ja lainanottaja on tullut lailliseen ikään ja on semmoisen perheen jäsen, jonka omaisuus on suuri ja taattu, sekä on esteettömästi käytettävissä, niin tehtäköön kunnollinen ja tarkka velkakirja notarion edessä, jonka tulee olla niin rehellinen mies kuin suinkin on mahdollista, ja jonka siihen tarpeeseen lainan antaja valitsee, koska velkakirjan laillisuus on hänelle erittäin tärkeä."

CLEANTE. Tuohon ei ole mitään muistuttamista.

LA FLECHE. Lainan antaja tahtoo pitääkseen omantuntonsa puhtaana, ainoastaan puoli kuudetta prosenttia.

CLEANTE. Puoli kuudetta? Tuhat sentään. Sehän on hyvin kohtuullista. Ei sovi moittia.

LA FLECHE. Se on totta. — — — "Mutta kun mainitulla lainanantajalla ei ole käsillä kysymyksessä olevaa summaa ja kun hänen, miellyttääksensä lainanottajaa, täytyy itse lainata toiselta kahdellakymmenellä prosentilla, niin on kohtuullista että mainittu ensimmäinen lainan ottaja maksaa tämän koron, mikä ei ole muutoinkaan väärin, koska mainittu lainanantaja suostuu tähän lainaan ainoastaan tehdäksensä lainanottajalle mieliksi."

CLEANTE. Mitä saakelia! Mikä juutalainen! Mikä turkkilainen! Se on yli viisikolmatta prosenttia.

LA FLECHE. Se on tosi. Olkaa sentähden varoillanne.

CLEANTE. Mitä voin tehdä? Minä tarvitsen rahaa, ja täytyyhän minun myöntyä vaikka mihin.

LA FLECHE. Sen olenkin heille vastannut.

CLEANTE. No, vieläkö nyt on jotakin?

LA FLECHE. Pieni pykälä vaan: Niistä viidestätoista tuhannesta frangista, joita mielitään, ei lainanantaja voi tuoda esiin enemmän kuin kaksitoista tuhatta frangia, ja puuttuvien kolmen tuhannen frangin arvosta tulee lainanottajan vastaan ottaa ne vaatteet, hempukalut ja koristeet, joista erityinen luettelo seuraa, ja jotka lainan-antaja on rehellisesti arvioinnut niin kohtuulliseen hintaan kuin mahdollista.

CLEANTE. Mitä! tuhannen tulimaista! Vieköön paholainen tuon konnan ja kiusaajan! Onko milloinkaan kuultu semmoista kiskomista! Ja eikö hän tyydy tuohon hirveään korkoon, jota hän vaatii, vaan tahtoo minua vielä pakoittaa ottamaan kolmesta tuhannesta frangista vanhat roskat, jotka hän on kaapinut kokoon? Minulle ei jää kahtasataa taaleria koko kaupasta, ja kuitenkin täytyy minun myöntyä mihin hän tahtoo, tuo rosvo! Tästä näkee, mihin nuoret miehet ovat pakoitetut isiensä kirokun itaruuden tähden, ja kummako on että pojat toivovat heidän kuolemaansa.

LA FLECHE. Tunnustaa täytyy, että teidän isänne itaruus ärsyttää siivointakin ihmistä. Minulla ei, Jumalan kiitos, ole taipumusta rosvo-työhön; mutta, totta puhuakseni, teidän isänne menettely saattaa minut kiusaukseen häneltä varastamaan, ja luulenpa että sillä tekisin ansiollisen työn.

CLEANTE. No! Annappas nähdäkseni tuo luettelo.

TOINEN KOHTAUS.

Harpagon. Herra Simon. Cléante ja La Fleche (näyttämön perällä).

SIMON. Niin, eräs herra, nuori mies tarvitsee rahaa; rahapulansa pakoittaa häntä ottamaan sitä mistä tahansa, ja hän suostuu siis kaikkiin mitä ikänä määrääte.

HARPAGON. Mutta luuletteko, herra Simon, ett'ei tässä ole mitään vaaraa? ja tunnetteko sen nimen, omaisuuden ja perheen, jonka asiaa ajatte?

SIMON. En. Siitä en voi antaa teille mitään perinpohjaisia tietoja, ja minulle on hän ainoastaan sattumalta esitetty; mutta te saatte kaikesta selvitystä häneltä itseltään ja hänen palvelijansa on minulle vakuuttanut, että te tulette tyytymään, kun saatte hänet tuntea. Kaikki mitä tiedän teille sanoa on se, että hänen perheensä on hyvin rikas, ett'ei hänen äitinsä enää ole elossa ja että hän, jos niin tahdotte, vastaa siitä, että hänen isänsä kuolee ennen kahdeksan kuukauden kuluttua.

HARPAGON. Kuuluuhan se joltakin. Kristillinen rakkaus, herra Simon, velvoittaa meitä auttamaan lähimmäistämme silloin, kun vaan voimme.

SIMON. Se on tietty.

LA FLECHE (hiljaa Cléantelle, tuntien Simonin). Mitä tämä tietää? Herra Simon puhuttelee isääne.

CLEANTE (hiljaa La Flechelle). Olisiko hän saanut tietää, kuka minä olen, olisitko minut pettänyt?

SIMON (La Flechelle). Ah, ah! onpa teillä kiire! Kuka teille sanoi, että se oli täällä? (Harpagonille.) En minä ainakaan hyvä herra ole ilmoittanut teidän nimeänne ja asuntoanne, mutta minun nähdäkseni, ei olekaan tässä mitään pahaa, he ovat taattuja miehiä, ja te saatte nyt keskustella keskenänne.

HARPAGON. Mitä?

SIMON (osoittaen Cléantea). Tämä herra on se, joka mieli lainata teiltä nuo 15,000 frangia, joista olen puhunut.

HARPAGON. Poikani!

CLEANTE. Isäni!

HARPAGON. Mitä, hirtehenen! Sinäkö teet itsesi syyppääksi näin hirveään tuhlaukseen?

CLEANTE. Mitä, isäni, tekö ilkeätte ruveta näin häpeälliseen kiskomiseen?

(Herra Simon pakenee ja La Fleche menee piiloon.)

KOLMAS KOHTAUS.

Harpagon. Cléante.

HARPAGON. Sinäkö se olet, joka tahdot köyhtyä noilla kirottavilla lainoilla?

CLEANTE. Tekö se olette, joka koetatte rikastua noilla laittomilla koroilla?

HARPAGON. Uskallatko vielä tulla silmiäni eteen?

CLEANTE. Uskallatteko vielä näyttää silmiänne maailmalle?

HARPAGON. Etkö laisinkaan häpeä kurjaa elämääsi! Kuinka uskallat noin kevytmielisesti tuhlata, mitä vanhempasi ovat koonneet otsansa hiessä?

CLEANTE. Ettekö häpeä häväistä säätyänne tuommoisilla kaupoilla, uhrata kunnianne ja maineenne tuon pohjattoman rahan himon tähden ja korkojen saamiseksi käyttää kujeita, mitä mainioimmat koronkiskurit koskaan ovat keksineet?

HARPAGON. Pois silmistäni, konna, pois.

CLEANTE. Kuka mielestänne on rikollisempi, sekö, joka ostaa itselleen rahaa, jota hän tarvitsee, vaiko se, joka varastaa rahaa, jota ei tarvitse?

HARPAGON. Mene matkoihisi, sanon minä, äläkä enää kiusaa korviani. (Yksinään.) Minä en kuitenkaan ole pahoillani tästä tapauksesta, sillä se antaa minulle syytä pitämään hänen käytöstään tarkemmin silmällä kuin ennen.

NELJÄS KOHTAUS.

Frosine. Harpagon.

FROSINE. Herra — — —

HARPAGON. Odottakaa hetkinen, minä palajan kohta teitä puhuttelemaan. (Erikseen.) Onpa jo aika pistäytyä tervehtimään rahojani.

VIIDES KOHTAUS.

La Fleche. Frosine.

LA FLECHE (näkemättä Frosinea). Sepä oli lystillinen juttu, oikein mainio juttu!

FROSINE. Hoi! Sinäkö se olet La Fleche raukka? Mistä tämä yhteen sattumus tulee?

LA FLECHE. Ah, ah! Sinäkö se olet, Frosine! Mitä sinä täällä teet?

FROSINE. Mitä kaikkialla muuallakin, sekaannun muiden asioihin, olen avulias ihmisille ja koetan tulla toimeen niillä luonnon lahjoilla, joita mulla ehkä on. Tiedäthän että tässä maailmassa täytyy elää keinottelemalla, ja että minun kaltaiselleni ei taivas ole antanut muuta elinkeinoa kuin salavehkeet ja sukkeluuden.

LA FLECHE. Oletko missään kaupoissa tämän talon isännän kanssa?

FROSINE. Olen. Minä ajan hänelle erästä pientä asiaa, josta toivon palkintoa.

LA FLECHE. Häneltäkö? Oi, silloin sinun totta tosiaan, pitää olla hyvin viekas, jos tahdot jotain saada. Niin, sen saan sinulle ilmoittaa, rahat tässä talossa ovat hyvin kalliit.

FROSINE. Onpa muutamia hyviä toimituksia, jotka vaikuttavat merkillisellä tavalla.

LA FLECHE. Hei! tuossapa voin huomata ett'et tunne herra Harpagonia. Herra Harpagon on kaikista ihmisistä kaikkein epäinhimillisin ihminen, kuolevaisista kaikkein julmin ja itarin. Ei ole sitä hyvää työtä, joka saattaisi hänen kiitollisuutensa niin suureksi, että hän avaisi kätensä. Kiitosta, kunnioitusta, hyväntahtoisuutta jakelee hän suun täydeltä ja vieläkin ystävyyttä niin paljon kuin tahdot, mutta rahaa,

ei vaikka saakeli olisi. Ei mikään ole kuivempaa ja laihempaa kuin hänen kiitöksensä ja hyvityksensä, ja "anna!" on hänelle niin vastenmielinen sana, ett'ei hän koskaan sano antavansa, vaan lainaavansa kättä.

FROSINE. Mutta minä osaan menetellä ihmisten kanssa, minulla on salainen taito liikuttaa heidän hellyyttänsä, kutkuttaa heidän sydämiänsä ja keksiä ne paikat, josta heitä voi taivuttaa.

LA FLECHE. Nuo ei maksa mitään täällä. Kyllä voin taata ett'et osaa rahan puolesta taivuttaa sitä miestä, josta kysymys on. Mutta tuossa hän tulee; minä menen.

KUUDES KOHTAUS.

Harpagon. Frosine.

HARPAGON. Kaikki on niinkuin pitää. (Kovaa.) No, miten käy, Frosine?

FROSINE. Oi, herranen aika, kuinka te voitte hyvin ja kuinka terveys loistaa teidän kasvoistanne.

HARPAGON. Kenen, minunko?

FROSINE. En ole nähnyt teitä milloinkaan niin terveenä ja reippaana.

HARPAGON. Todellakin?

FROSINE. Mitä! Te ette koskaan eläissänne ole ollut niin nuori kuin nyt, ja tunnenpa viisikolmatta vuotisia miehiä, jotka ovat paljon vanhemmat kuin te.

HARPAGON. Kuitenkin, Frosine, olen jo täyttänyt 60.

FROSINE. No, äläpäs huoli! Mitä se on 60 vuotta! Se on kukoistuksen aika se, ja te astutte nyt ihmisen parahimpaan ikään.

HARPAGON. Se on totta, mutta 20 vuotta vähempi ei olisi kuitenkaan haitaksi, luulen minä.

FROSINE. Lasketteko leikkiä? Te ette sitä tarvitse, ja teidän ruumiinvoimanne kestävät sata vuotta.

HARPAGON. Luuletko niin?

FROSINE. Epäilemättä. Näyttäkää mulle kätenne. Oi taivas! Mikä elämän viiva.

HARPAGON. Mitä?

FROSINE. Ettekö näe mihin tämä viiva viepi?

HARPAGON. No niin, mitä se tietää?

FROSINE. Totta maarian, sanoin sata vuotta, mutta te kestätte satakaksikymmentä.

HARPAGON. Onko mahdollista?

FROSINE. Jos tahdotte kuolla, niin teidät täytyy tappaa. Niin, niin kyllä te tulette hautaamaan lapsenne ja lastenne lapset.

HARPAGON. Sitä parempi. Kuinka luonnistuu asiamme?

FROSINE. Sepä vasta kysymys? Sekaannunko minä mihinkään, jota en saattaisi hyvään loppuun. Minulla on, varsinkin naimiskaupoissa erinomainen taito. Ei ole niitä maailmassa, joita minä en onnistuisi saamaan yhteen ja luulenpa, että jos pistäisi päähäni, voisin naittaa Suur-Turkille pyhän paavinkin. Meidän asiassamme ei suinkaan ole niin suuria vastuksia. Heti alusta asti rupesin puhumaan heille teistä, ja ilmoitin äidille, mihinkä päätökseen olitte tulleet Marianen suhteen.

HARPAGON. Mitä hän vastasi?

FROSINE. Hän suostui ilolla ehdotukseen, kun ilmoitin teidän suovan että Mariane tänä iltana olisi saapuvilla, kun tehdään tyttärenne naimiskirja, niin hän myöntyi siihen mutkitta.

HARPAGON. Mutta oletko, Frosine ilman mutkitta kysynyt äidiltä kuinka paljon omaisuutta hän voipi antaa tyttärelleen? Oletko sanonut hänelle, että hänen tulisi vähän rahapussiaan hellittää tämmöisessä tilaisuudessa. Sillä lempo vieköön tytön, joka ei tuo mitään myötänsä!

FROSINE. Mitä! se on tyttö, joka tuopi teille 12,000 frangia vuotuisia korkoja.

HARPAGON. 12,000 frangia korkoja!

FROSINE. Ensiksikin on hän tottunut elämään niukalla ruo'alla, kasvanut suuressa köyhyydessä. Hän on tottunut elämään kaalilla, maidolla, juustolla ja omenilla, eikä siis tarvitse mitään herkkuja, mitään kalliita liemiä, eikä muita herkkuja, joita pitäisi olla toiselle vaimolle. Tämä ei ole suinkaan niin vähäinen asia, ett'ei se nousisi vuosittain vähintäinkin kolmeen tuhanteen frangiin. Toiseksi hänellä on varsin yksinkertaiset tavat eikä hän pidä komeista vaatteista, eikä kalliista koristuksista, eikä suurihintaisista huonekaluista, joita hänen vertaisensa niin hartaasti halajavat, ja nämä tekevät enemmän kuin 4,000 frangia vuodessa. Sitten häntä oikein ilettää kaikki kortin lyöminen, mitä ei muuten saata sanoa meidän aikaisista naisista; tunnenpa yhden meidän kaupunginosassamme, joka tänä vuonna on korttipelissä menettänyt 20,000 frangia. Mutta laskekaamme ainoastaan neljäs osa siitä, 5,000 frangia peliin ja 4,000 frangia vaatteisiin ja kalleisiin kiviin — tekisi jo 9,000 frangia, ja 3,000 frangia säästöä ruuasta, siinä on teille hyvästikin 12,000 frangia vuodessa.

HARPAGON. Niin, tuo ei ole hullumpaa, mutta siinä laskuissa ei ole mitään todellista omaisuutta.

FROSINE. Antakaa anteeksi. Eikö se ole mitään varsinaista omaisuutta, kuin myötäjaisiksi tuodaan kohtuus ja säästäväisyys, kun perintönä on vaatteiden yksinkertaisuus ja mitä kovin inho peliä vastaan.

HARPAGON. Te laskette leikkiä, kun luette myötäjaisiksi ne kulungit, joita hän ei tule tekemään, Frosine, tässä on vielä toinenkin seikka joka minua huolettaa. Tyttö on nuori, niinkuin näet, ja nuoret ihmiset rakastavat tavallisesti vaan ikäisiänsä, etsivät ainoastaan nuoria kumppania itselleen, pelkäänpä ett'ei minun ikäiseni mies ole hänelle mieluinen, ja että se seikka saattaisi synnyttää kaikenlaisia häiriöitä, joka ei tulisi minua miellyttämään.

FROSINE. Voi, kun te tunnette hänet huonosti. Minulla on vielä sanottava teille yksi omituinen seikka. Tyttö oikein kauheasti kammoksuu nuoria miehiä, eikä hän rakasta muita kuin vanhuksia.

HARPAGON. Vanhuksia! Häinkö?

FROSINE. Niin, hän. Olisitte kuulleet hänen puhuvan siitä. Hän ei suvaitse edes nähdä nuoria miehiä, mutta hän ei milloinkaan ole iloisempi, kun jos hän näkee kauniin pontevapartaisen ukon. Kaikkein vanhimmat ovat hänelle ihanimmat, niin, niin. Elkkää suinkaan tekeytykö nuoremaksi kuin olette. Hän vaatii ainakin 60 vuotiasta, ja siitä ei ole neljää kuukautta, kun hän ihan avioliiton kynnyksellä purki koko naimiskaupan sentähden, että hänen ylkänsä ei ollut enemmän kuin viidenkymmenen viiden vuoden vanha, ja ett'ei hän käyttänyt silmälasia kirjoittaessaan naimissopimuksen alle.

HARPAGON. Ainoastaanko sentähden?

FROSINE. Niin. Hän ei sanonut tyytyvänsä 55 vuoteen; ja varsinkin hän rakastaa neniä, joissa riippuu silmälasit.

HARPAGON. Se on merkillistä. Sitäpä en olisi uskonut, minua suuresti ilahuttaa, että hän on semmoinen luonnoltaan. Tosiaankin jos minä olisin nainen, niin en minäkään rakastaisi nuoria miehiä.

FROSINE. Sen kyllä uskon. Ne ovat narreja, jotka rakastavat nuorukaisia. Mitä mokomista piimäsuista? Ei niistä ole mihinkään. Tahtosinpa tietää mitä viehättävää heissä olisi.

HARPAGON. Sitähän minäkin, enkä ymmärrä miten naisia saattaa löytyä, jotka heitä niin kovin rakastavat.

FROSINE. Voi, se on ihan toista, kun katselee semmoista, kuin te olette. Kas siinä on mies, siinä jotakin, joka viehättää silmää, kääntykääs vähäsen! Uhkeampaa ei voi löytyä. Kävelkääs vähäsen. Voi, voi, kun näkee teidän kävelevän! Kas siinä ruumis sievä, notkea ja nuortea, niinkuin olla pitää, ja joka ei osoita mitään kivuloisuutta.

HARPAGON. Muita kipuja minulla, Luojalle kiitos, ei ole kuin yskäni, joka minua silloin tällöin vähän — — —

FROSINE. Ei se tee mitään. Yskä sopii teille varsin hyvin ja te yskitte niin suloisesti.

HARPAGON. Mutta sanoppas, Frosine, eikö Mariane ole minua vielä nähnyt? Eikö hän noin sivumennen ole iskenyt silmänsä minuun.

FROSINE. Ei, mutta me olemme paljon puhelleet teistä keskenämme. Minä olen hänelle kuvaillut minkälainen olette, enkä ole laimin lyönyt hänelle kiittää teidän asioitanne ja sitä etua, joka hänellä olisi semmoisesta miehestä kuin te.

HARPAGON. Siinä olet sinä tehnyt hyvin ja minä kiitän sinua.

FROSINE. Minulla olisi hyvä herra, pieni pyyntö esitettävä teille. Minulla on eräs käräjäasia, jossa olen joutumaisillani tappiolle, kun, näette, puuttuu multa vähäisen rahaa. (Harpagon käypi totiseksi.) Ja te voisitte helposti auttaa minua pääsemään voitolle asiassa, jos teillä olisi vähän ystävyyttä minua kohtaan. Te ette voi uskoa kuinka iloiseksi hän on käypä nähdessään teidät. (Harpagonin naama muuttuu iloiseksi.) Ah, kuinka te tulette häntä miellyttämään ja kuinka merkillisesti teidän lasisilmänne tulevat vaikuttamaan hänen mieleensä.

HARPAGON. Sinä todellakin ihastutat minua semmoisilla puheilla.

FROSINE. Totta puhuen, herra, tämä käräjäjuttu on minulle hyvin tärkeää. (Harpagonin naama käy totiseksi.) Minä olen häviöllä, jos siinä joudun tappiolle, ja vähäinen apu saattaisi taas asiani hyvälle kannalle. Olisitte nähneet, kuinka hän ihastuu, kun rupean puhumaan teistä. (Harpagonin naama taas ilostuu.) Riemu loistaa hänen silmistään, kun hänelle luettelen teidän ominaisuuksianne, ja hän on puheeni johdosta oikein hurjistunut, kun ei tämä naimiskauppa vielä ole lopullisesti päätetty.

HARPAGON. Sinä olet suuresti minua ilahuttanut, Frosine, ja siitä olen sinulle se täytyy tunnustaa, ijäti kiitollinen.

FROSINE. Minä rukoulen, herra, että annatte minulle tuon pienen avun, jota pyysin. (Harpagonin naama muuttuu vielä totiseksi.) Se minut taas nostaa pystyyn, ja minä olen ijäti teille kiitollisuuden velassa.

HARPAGON. Hyvästi nyt. Minun täytyy mennä lopettamaan askareeni.

FROSINE. Minä vakuutan, herra, ett'ette milloinkaan voisi minua auttaa suuremmissa tarpeissa.

HARPAGON. Minä annan käskyn laittaa vaununi valmiiksi, jolla saatte lähteä torille.

FROSINE. Minä en vaivaisi teitä, jos ei täytymys minua pakottaisi.

HARPAGON. Ja minä pidän huolta, että illallinen syödään hyvissä ajoin, jott'ette sairastuisi.

FROSINE. Älkää kieltäkö minulta sitä armoa, jota teiltä rukoulen.

HARPAGON. Minä menen. Kuulkaa minua kutsutaan. Hyvästi nyt vähäksi aikaa!

FROSINE (yksinään). Vieköön sinut rupinen rutto, sinä lemmon ahmatti! Se heittiö pysyi jäykkänä kaikkia rynnistyksiä vastaan; mutta enpä sittenkään saa jättää välitys-kauppaani, ja oli miten oli, voinpa toiselta haaralta saada hyvän palkinnon.

Esirippu alas.

Kolmas näytös.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Harpagon. Cléante. Elise. Valére. Rouva Claude, (kantaen luutaa).

Herra Jaques. La Merluche. Brindavoine.

HARPAGON. Kas niin, tulkaa tänne kaikki, jotta saan antaa teille käskyni ja määrätä itsekunkin tehtävät. Tulkaapas tänne, rouva Claude, aloitetaan teistä. Hyvä, teillä on jo aseet kädessä, näen mä. Minä jätän teidän huoleksenne kaiken puhdistamisen; mutta varokaa kaikin tavoin ett'ette liiksi hankaa huonekaluja; ne kuluvat pian. Sitä paitsi valtuutan teitä illallisen kestäessä hoitamaan pulloja; ja jos niistä joku katoaa tai särkyä, niin otan minä sen hinnan teidän palkastanne.

HERRA JAQUES (erikseen). Sukkela rangaistus!

HARPAGON (rouva Claudelle). Saatte mennä.

TOINEN KOHTAUS.

Harpagon. Cléante. Elise. Valére. Herra Jaques. Brindavoine.

La Merluche.

HARPAGON. Sinä Brindavoine ja sinä La Merluche saatte toimeksenne pestä laseja ja tarjota juotavia, mutta ainoastaan silloin kuin vierailta on jano, eikä niin kuin muutamat palvelijat, jotka

ehtimiseen yllyttävät juomaan, vaikk'ei tahdotakaan. Odottakaa kunnes teitä käsketään useammat kerrat ja muistakaa aina tuoda paljon vettä.

HERRA JAQUES (erikseen). Niin, paljas viini menee päähän.

LA MERLUCHE. Pitääkö meidän riisua tallitakkimme, herra Harpagon.

HARPAGON. Pitää, kun näette vieraiden tulevan, ja varokaa ett'ette pilaa vaatteitanne.

BRINDAVOINE. Ja tiedätte, herra, että minun liivissäni on suuri tahra lamppuöljyä.

LA MERLUCHE. Ja minun housuni ovat aivan rikki takaa, jotta, luvallanne sanoen — —

HARPAGON (La Merluchelle). Ole vaiti. Pidä taitavasti sitä puolta seinää vasten ja näytä aina etupuolta vieraille. (Brindavoinelle. Näyttäen miten hänen tulee pitää hattua liivin edessä peittääkseen tahraa.) Ja sinä, pidä aina hattuasi näin, kun tarjoot jotakin. Ja sinä, herra poikani, jolle hyväntahtoisesti olen antanut anteeksi tuon äskeisen juonen etkö jo aijo lakata näyttelemästä tulevalle äitipuolellesi tuota äreää naamaa?

CLEANTE. Minäkö, isä kulta? Äreää naamaa? Ja minkätähden?

HARPAGON. Hyvänen aika! tunnemmehan noita poikalurjuksia, joiden isät naivat toistamiseen, millä silmillä heidän on tapa katsella äitipuoleensa. Mutta jos tahdot minua unhottamaan taannoisen elkeesi, niin kehotan sinua ennenkaikkea katsomaan ystävällisesti morsiantani sekä kohtelevaan häntä niin hyvästi kuin sinulle mahdollista on.

CLEANTE. Totta puhuakseni, isä, iloinen en voi olla siitä, että hän tulee äitipuolekseni. Valehtelin, jos sitä sanoisin, mutta mitä siihen tulee, että ottaisin hänet hyvin vastaan ja kohtelisin häntä ystävällisesti, niin lupaan teitä tarkoin totella siinä asiassa.

HARPAGON. Koeta ainakin parastasi.

CLEANTE. Saatte nähdä, ett'ei teillä ollenkaan tule olemaan syytä moittimiseen.

HARPAGON. Siinä teet viisaasti.

KOLMAS KOHTAUS.

Harpagon. Valére. Herra Jaques.

HARPAGON. Valére, auta minua sinä kaikissa näissä. No, mestari Jaques, minä olen säästänyt sinut viimeiseksi.

JAQUES. Puhutteko, herra Harpagon, kuskillenne vai kokillenne? Sillä minä olen kumpaakin.

HARPAGON. Minä puhun molemmille.

JAQUES. Mutta kenelle ensin?

HARPAGON. Kokille.

JAQUES. Odottakaa sitten vähän. (Jaques pukeutuu kokkitakkiinsa ja ilmestyy kokiksi puettuna.)

HARPAGON. Mitä lemmon temppuja nuo ovat?

JAQUES. Puhukaa nyt vaan.

HARPAGON. Minä aijon, mestari Jaques, tänään kutsua vieraita illallisiin.

JAQUES (erikseen). Sepä on ihmeellistä!

HARPAGON. Sanoppas minulle: toimitatko meille hyvät kemut?

JAQUES. Kyllä, jos vaan annatte kylliksi rahaa.

HARPAGON. Mitä lemmon puhetta se on, aina rahaa. Heillä ei näy olevan muuta sanomista kuin: rahaa, rahaa, rahaa! Heillä ei ole muuta sanaa suussa kuin: rahaa! aina vaan huutavat he rahaa! Se on heidän keppihevosenensa: rahaa!

VALERE. En ikinä ole kuullut niin nenäkästä vastausta kuin tämä. Sepä muka konsti se: toimittaa hyviä kemuja paljolla rahalla? Se on helpoin tehtävä maailmassa, eikä niin pehmeää päätä ole, jok'ei

sillä tavoin saisi toimeen hyviä kemuja, mutta taidokas mies se, joka toimittaa hyvät kemut vähällä rahalla.

JAQUES. Hyvät kemut vähällä rahalla?

VALERE. Niin.

JAQUES (Valérelle). Tosiaankin, herra hovimestari, me olisimme hyvin kiitolliset, jos näyttäisitte meille sen salaisen taidon ja jos ottaisitte minun kokkitoimeni, kernaasti minun puolestani saatte ottaa niskoillenne kaikki tehtävät täällä.

HARPAGON. Pidä suus' kiinni! No, mitä kaikkia nyt tarvitaan?

JAQUES. Kysykää tuolta herralta, joka lupaa toimittaa komeat kemut vähällä rahalla.

HARPAGON. Häh, kuuletkos? Vastaa minun kysymykseeni.

JAQUES. Montako teitä tulee olemaan pöydässä?

HARPAGON. Kahdeksan taikka kymmenen, mutta ei saa otaksua enemmän kuin kahdeksan. Kun on syömistä kahdeksalle niin on varsin hyvin kymmenellekin.

VALERE. Se on tietty.

JAQUES. No, siihen tarvitaan hyvä liemiruoka ja liharuoka — Liemi — ensimmäinen ruoka — — —

HARPAGON. Mitä lempoa! Tahdotkos ruokkia koko kaupungin?

JAQUES. Paistia — — —

HARPAGON (tukkien kädellään herra Jaquesin suun). Ah, sinä petturi, sinä syöt koko minun omaisuuteni.

JAQUES. Väliruokaa — — —

HARPAGON (tukkien vielä kädellään Jaquesin suun). Vieläkö nyt?

VALERE (Jaquesille). Tahdotko halkaista vieraittemme vatsat? Ja onko isäntämme kutsunut vieraita tänne tappaaksensa heidät ruualla? Noudattakaa toki vähän terveysopin sääntöjä ja kysykää lääkäreiltä, onko mikään ihmiselle vaarallisempaa kuin liika syöminen.

HARPAGON. Hän on oikeassa.

VALERE. Tietäkää, herra Jaques ja muut teidän kaltaisenne, että pöytä täynnä liharuokia on kuin mestauslava, että jos tahtoo kohdella vieraita ystävällisesti, pitää kohtuullisuuden vallita ateriasa, ja että niinkuin eräs vanhan ajan viisas sanoo: "meidän tulee syödä elääksemme, eikä elää syödäksemme."

HARPAGON. Ah! Sepä mainiosti lausuttu. Tule tänne, jotta saan sinua siitä syleillä. Se on ihanin sananparsa, mitä eläessäni olen kuullut: "Meidän tulee elää syödäksemme, eikä syödä elääksemme." Ei, niin ei se ollut. Miten sinä sanoitkaan?

VALERE. Meidän tulee syödä elääksemme, eikä elää syödäksemme.

HARPAGON (Herra Jaquesille). Niin! Kuuletko? (Valérelle.) Kuka on se suuri mies, joka sen on sanonut.

VALERE. En muista tällä haavaa hänen nimeänsä.

HARPAGON. Muista kirjoittaa minulle nuo sanat: minä piirrän ne kultakirjaimilla ruokasalini oven päälle.

VALERE. Sen kyllä teen. Ja mitä illalliseen tulee, niin antakaa vaan minun toimia, kyllä minä sen asian suoritan niinkuin pitää.

HARPAGON. Tee niin, tee niin.

JAQUES. Sen parempi. Pääsenpä vähemmällä vaivalla.

HARPAGON. Pitää hankkia semmoisia ruokia, joita ei paljon syödä ja jotka pian täyttävät vatsan: jotakin hyvin sitkeätä lampaanlihaa kaalin kanssa ja pannupiirakkaa herneiden kanssa.

VALERE. Luottakaa minuun.

HARPAGON. Nyt mestari Jaques, teidän pitää puhdistaa minun vaununi.

JAQUES. Malttakaa, se on kuskin tointa. Te käskette!

HARPAGON. Puhdistaa vaununi ja pitää hevoseni valmiina, että pääsemme markkinoita katsomaan.

JAQUES. Hevosenne, hyvä herra? Ne eivät millään tavalla kykene ajettaviksi. En tahdo sanoa, että ne makaavat pahnoina: sillä eläin raukoilla ei niitä edes ole syödäkseenkään, kun te annatte niiden nähdä niin kovia paastopäiviä, ett'eivät enää ole hevosen haamujakaan.

HARPAGON. Ne ovat varmaankin kipeät, kun eivät mitään tee.

JAQUES. Ja sentähden ne eivät tarvitse ruokaa, kun eivät mitään tee? Se olisi paljon parempi eläin raukoille, jos tekisivät paljon työtä ja söisivät samaten. Sydäntäni viiltää kun näen ne niin riutuneina, sillä totta puhuen minä hellin hevosiani. Minusta tuntuu ihan kun olisin itse hevonen, kun näen niiden kärsivän. Otan kun otankin joka päivä leivän suustani ja annan niille, ja se osoittaa, hyvä herra, julmaa luontoa, jos ei sääli lähimmäistään.

HARPAGON. Ei se niitä paljon vaivaa jos hiljalleen ajetaan torille asti.

JAQUES. Ei! minä en julkea niitä ajaa, ja omatuntoni ei salli niitä ruoskia semmoisessa tilassa, kuin ne ovat. Kuinka tahdotte heitä laahaamaan vaunuja, kun eivät jaksaa laahata itseäänkään?

VALERE. Herra, minä laitan naapurimme Picord'in niitä ajamaan, ja tarvitaanhan muutoin mestari Jaques täällä valmistamaan ateriaa.

JAQUES. Olkoon niin. Mieluummin näenkin, että he kuolevat jonkun toisen ruoskan alle kuin minun.

VALERE. Mestari Jaques viisastelee!

JAQUES. Herra hovimestari imartele.

HARPAGON. Olkaa vaiti!

JAQUES. Herra, minä en kärsi imartelijoita, ja nyt minä huomaan mitä hän tarkoittaa tuolla, että hän ehtimiseen tarkastelee viinejä, puita, suoloja ja kynttilöitä: hän tahtoo vaan liehakoida teitä ja päästä suosioonne. Mieltäni pahoittaa, kuin minä kuitenkin joka päivä saan kuulla teistä mitä ilkeimpiä herjauksia; sillä minä pidän teistä melkein yhtäpaljon kuin hevosistani.

HARPAGON. Saisinko tietää, mestari Jaques, mitä minusta sanotaan.

JAQUES. Varsin kernaasti, kun ette vaan suutu.

HARPAGON. En suutu, en ensinkään.

JAQUES. Antakaa anteeksi, mutta minä tiedän varsin hyvin saattavani teidät raivoon.

HARPAGON. Et laisinkaan. Päin vastoin, se minua miellyttää, sillä onpa hauska kuulla mitä minusta puhutaan.

JAQUES. Herra Harpagon, koska siis tahdotte, niin sanon teille suoraan, että teitä kaikkialla pidetään pilkkana, että meidän perässämme joka haaralta satelee kompasanoja teistä, ett'ei mikään ihmisiä niin huvita kuin puheet itaruudestanne. Ensimmäinen sanoo: että painatatte erityisiä almanakkoja, joihin sovitatte enemmän paastopäiviä kuin vuodessa onkaan, ja näihin sitten pakotatte talonväkenne, toinen, että teillä aina on joku torajuttu varoilla palvelijoihellenne muuttopäivänään, saadaksenne muka syytä pidättää heidän palkkansa. Kolmas kertoo, että te kerran haastatitte käräjiin erään naapurin kissan, joka teiltä oli syönyt savustetun lampaankäpälän, neljäs taas että teidät oli äkkiarvaamatta tavattu eräänä yönä näpistelemässä kauruja omilta hevosiltanne ja että kuskinne, hän, joka oli ennen minua, antoi teille pimeässä kepeistään aika lailla. Lopuksi, sanonkohan sen teille? Jos menee mihin hyvänsä, niin saa kuulla tuhansia juttuja mitä ikänä voi keksiä. Niin te olette kaikkein ihmisten hampaitten välissä, eikä teitä koskaan nimitetä muulla nimellä kuin saituri, ahmatti, koronkiskuri ja kirpunnylkijä.

HARPAGON (lyöden Jaquesta). Sinä pöllö, rosvo, konna, hävytön koira.

JAQUES. Kas niin! enkö sitä arvannut? Te ette tahtonut minua uskoa. Sanoihan teille, että te suututte, jos teille sanoo totuuden.

HARPAGON. Opitko sinä puhumaan?

(Menee.)

NELJÄS KOHTAUS.

Valère. Mestari Jaques.

VALERE (nauraen). Huomaanpa, herra Jaques, että teidän vilpittömyytenne palkitaan huonosti.

JAQUES. Tuhat tulimaista, herra vastatullut, joka olette olevinanne niin mahtava mies, se seikka ei koske teitä. Naurakaa omille selkäsanoillenne, kun niitä teille annetaan, älkääkään virnistelkö minun löylyjäni.

VALERE. Ah! herra Jaques, älkää suuttuko. Ha! ha! ha! (Menee nauraen.)

JAQUES (yksin). Piru vieköön kaiken totuuden! se on huono elinkeino. Tästä lähin en siitä huoli enkä tahdo enää puhua totta. Ja tuon kirotun hovimestarin ivan — sen vielä koston jos voin.

VIIDES KOHTAUS.

Jaques. Frosine.

FROSINE. Tiedättekö mestari Jaques, onko teidän herranne kotona?

JAQUES. On kyllä, sen tietää selkäni varsin hyvin.

FROSINE. Tehkää hyvin, sanokaa hänelle että me olemme täällä.

KUODES KOHTAUS.

Mariane. Frosine.

MARIANE. Ah! Frosine, kuinka minusta tuntuu oudolle, tunnenpa olevani kovin peloissani.

FROSINE. Mutta minkätähden olette niin levoton?

MARIANE. Voi sentään! vieläkö kysytte? Ettekö ymmärrä sen pelkoa, joka näkee edessään mestauslavan, jonne häntä tahdotaan saattaa.

FROSINE. Huomaanpa että, jos toivotte suloista kuolemaa, ei Harpagon ole se mestauslava, jolle tahtoisitte joutua, ja näenpä silmistänne, että tuo nuori valkotukka, josta olette minulle puhuneet, muistunee mieleenne.

MARIANE. Niin, Frosine, sitä en tahdo kieltää ja hänen kohteliaat käyntinsä meidän luonamme ovat vaikuttaneet sydämmeeni sen tunnustan.

FROSINE. Mutta tiedättekö kuka hän on?

MARIANE. En; en tiedä ken hän on. Mutta minä tiedän hänet mieheksi, jota voi rakastaa, tiedän että, jos minä saisin valita, ottaisin hänet enemmän kuin kenenkään muun.

FROSINE. Hyvänen aika! Kaikki nuo keikarit ovat viehättäviä ja ajavat asiansa varsin hyvin, mutta useimmat ovat köyhät kuin rotat, paljon parempi on, että otatte vanhan puolison, joka tuottaa teille paljon tavaraa. Tunnustan tosin, ett'ei silmä ja tunto mielellään suostu tähän kauppaan, että saa kärsiä monta vastusta moisen aviomiehen parissa; mutta eihän se ole ijäksi päiväksi, ja hänen kuolemansa saattaa teidät pian tilaisuuteen ottamaan suloisemman sulhon, joka sitten kaikki asiat parantaa.

MARIANE. Oi! Frosine, on kamalaa, kun, ollakseen onnellinen, täytyy toivoa taikka odottaa toisen kuolemaa, ja lisäksi ei kuolema aina noudata meidän toivomuksiamme.

FROSINE. Lasketteko leikkiä? Te tietysti menette hänelle ainoastaan sillä ehdolla että hän pian jättää teidät leskeksi; niin sen pitää olla ensimmäinen pykälä naimiskirjassa. Se olisi hävytöntä, jos ei hän kuolisi kolmen kuukauden päästä! Mutta tuossa hän tulee ihka elävänä.

MARIANE. Oi, Frosine, mikä muoto!

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Harpagon. Mariane. Frosine.

HARPAGON (Marianelle). Älkää pahastuko, kaunottareni, vaikka ilmestyn eteenne silmälasit nenällä. Minä tiedän että teidän kauneutenne muutenkin pistää silmään, että se itsestäänkin kylläksi näkyy ja

ett'ei tarvitse silmälaseja sitä nähdäkseen; mutta silmälaseillahan tähtiäkin katsellaan, ja minä väitän ja vakuutan, että te olette tähti, mutta tähti, — kaunein tähti tähtölässä. Frosine, hän ei vastaa sanaakaan eikä näy ollenkaan ihastuvan nähdessään minua.

FROSINE. Hän on vielä niin hämmästyksissään, ja tytöt aina alussa ujostelevat näyttää mikä heidän sydämmessään liikkuu.

HARPAGON (Frosinelle). Sinä olet oikeassa. (Marianelle.) Kas tuossa, sydänpäpyseni, tulee tyttärenteiä tervehtimään.

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Harpagon. Elise. Mariane. Frosine.

MARIANE. Minun käyntini teidän luonanne, arvoisa neiti, on kovasti myöhästynyt.

ELISE. Te teette arvoisa neiti, mitä minun olisi pitänyt tehdä, ja minun olisi pitänyt ehtiä ennen teitä.

HARPAGON. Hän on jo aika suuri, kuten näette, mutta rikkaruoho kasvaa aina.

MARIANE (hiljaa Frosinelle). Oi, mikä inhoittava ihminen.

HARPAGON (hiljaa Frosinelle). Mitä kaunotar sanoo?

FROSINE. Että te olette ihastuttava.

HARPAGON. Te osoitate minulle liian suurta kunniaa, ihastuttava sydänpäpyseni.

MARIANE (erikseen). Mikä itikka!

HARPAGON. Minä olen teille suuresti kiitollinen semmoisista ajatuksista.

MARIANE (erikseen). En jaksa enää.

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Harpagon. Mariane. Elise. Cléante. Valére. Frosine. Brindavoine.

HARPAGON. Kas! tuossa tulee myös poikanikin osoittamaan teille kunnioitustansa.

MARIANE (hiljaa Frosinelle). Ah, Frosine, mikä sattuma! Hän se juuri on, josta olen sinulle puhunut.

FROSINE. Sepä kummallinen tapaus!

HARPAGON. Te ihmettelette näen minä että minulla on niin suuria lapsia mutta minä pääsen pian kumpaisestakin.

CLEANTE. Arvoisa neiti, tämä on totta sanoakseni tapaus, jota en ole odottanut, ja isäni minua hyvin hämmästytti, kun hän äsken ilmoitti minulle, missä aikeissa hän oli.

MARIANE. Samaa saatan minäkin sanoa. Tämä on sattuma, joka minua hämmästyttää yhtä paljon kuin teitä, enkä voinut odottaa semmoista tapahtumaa.

CLEANTE. Tosiaan, neiti, isäni ei olisi voinut valita kauniimpaa, minä iloitsen kunniaista saada teitä nähdä, mutta miten lieneekään, en voi vakuuttaa että juuri riemulla näen aikomuksenne ruveta äitipuolekseni, se on nimitys, jota — luvallanne sanoen — teille en suo. Tämmöinen puhe on ehkä törkeä muutamain mielestä, mutta olen vakuutettu että te ymmärrätte minua oikein, te arvaatte kyllä, että tämä on naimiskauppa, joka ei ole minulle mieleen. Te, joka tunnette kuka minä olen, tiedätte kyllä, kuinka se loukkaa minun etuani, ja suonette vihdoinkin minun ilmoittaa isäni suostumuksella, että jos asia olisi minun päätettävänä, tästä avioliitosta ei tulisi mitään.

HARPAGON. Mikä hävytön kunnianosoitus! Mikä kaunis tunnustus.

MARIANE. Ja minä puolestani tahdon sanoa, että asiat ovat yhtäläiset kummallakin puolella, jos teille on vastenmielistä nähdä minua äitipuolenanne, minulla ei suinkaan ole vähemmin vastenmielistä nähdä teitä poikanani. Älkää luulko, minä rukoulen, että mielelläni saatan teitä tähän tuskaan. Olisin kovin pahoillani, jos saattaisin teille mielikarvautta ja minä vakuutan teille, että, jos ei minua siihen pakoita vastustamaton valta, en suinkaan suostuisi avioliittoon, joka mieltänne pahoittaa.

HARPAGON. Hän on oikeassa. Tyhmälle kunnianosotukselle on semmoinen vastaus paikallaan.

Antakaa anteeksi, kaunottareni, poikani hävyttömyys; hän on nuori pölkkyä, joka ei vielä tiedä mitä hän sanoo.

MARIANE. Minä vakuutan ett'ei hänen sanansa ole ollenkaan minua loukanneet, päin vastoin minua miellyttää, että hän sillä tavoin ilmaisee minulle todelliset ajatuksensa. Semmoisesta tunnustuksesta minä pidän ja, jos hän olisi puhunut toisin niin kunnioittaisin häntä vähemmän.

HARPAGON. Te olette hyvin hyvä, kun noin annatte hänen vikansa anteeksi. Aika hänet kyllä tekee viisaammaksi ja saattepa nähdä, että hän muuttaa mieltä.

CLEANTE. Ei, isä, minä en voi sitä muuttaa, ja minä pyydän hartaasti neiti Marianeä sitä uskomaan.

HARPAGON. Hän on vallan riivattu! Jatka vaan.

CLEANTE. Tahdotteko että avaan koko sydämeni?

HARPAGON. Vielä kerta! Tahdotko muuttaa puhetta?

CLEANTE. No olkoon menneeksi! koska tahdotte, että minä puhun toisin, niin sallikaa, neiti, minun tässä asettua isäni sijaan ja teille tunnustaa, ett'ei maailmassa ole ihanampaa olentoa, ett'en tiedä suurempaa onnea kuin olla teille mieliksi, ja että nimitys: teidän puolisonne, on kunnia ja onni, jota pitäisin maailman korkeimpana. Niin, arvoisa neiti, olette ihanin omaisuus silmissäni, jota voi löytyä ja sen tahdon saavuttaa. En tiedä mitä en tekisi saadakseni niin kalliin tavarain; ja suurimmatkin esteet — —

HARPAGON. Vaikenetko jo, poika!

CLEANTE. Se on kunnianosoitus, jota teidän puolestanne osoitin neidille.

HARPAGON. Ta, ta, ta. Onhan mulla kieli suussa puhuakseni asiani itse, min'en tarvitse semmoista asianajajaa kuin sinä. Kas niin, antakaa tänne tuolit.

FROSINE. Ei, se on parempi että ensin lähdemme katsomaan markkinoille, jotta sieltä sitä pikemmin palaamme ja sitten saamme aikaa keskusteluun.

HARPAGON (Brindavoinelle). Valjastakaa hevonen.

KYMMENES KOHTAUS.

Harpagon. Mariane. Elise. Cléante. Valère. Frosine.

HARPAGON (Marianelle). Pyydän anteeksi kaunottareni, ett'en ole arvannut toimittaa teille mitään virvokkeita ennenkuin lähdetään.

CLEANTE. Siitä minä olen pitänyt huolta, isä, ja tuottanut tänne muutamia koria appelsiinia, makeita hedelmiä ja sokerileivoksia, joita teidän puolestanne lähetin noutamaan.

HARPAGON (hiljaa Valérelle). Valère!

VALERE (Harpagonille). Hän on menettänyt järkensä.

CLEANTE. Ehkä arvelette, isä, että se on liian vähä. Neiti Mariane tekee hyvin ja antaa anteeksi.

MARIANE. Niitä ei olisi tarvinnut.

CLEANTE. Oletteko koskaan, neiti, nähneet kirkkaampaa timanttia, kun tuo mikä isälläni on sormessa?

MARIANE. Tosiaankin, se kiiltää erinomaisesti.

CLEANTE (ottaa isänsä sormesta timantin ja antaa sen Marianelle). Teidän täytyy katsoa sitä likeltä.

MARIANE. Se on kieltämättä hyvin kaunis, ihmeellisen kaunis kirkas.

CLEANTE (heittäytyy Marianen eteen, joka tahtoo antaa timanttia takaisin). Ei, ei, hyvä neiti, ei suinkaan, se on nyt liian kauniissa käsissä. Se on lahja, jonka isäni teille antaa.

HARPAGON. Minä?

CLEANTE. Eikö ole totta isä? Te tahdotte että neiti Mariane sen pitää rakkauden merkkinä teiltä.

HARPAGON (hiljaa pojalleen): Mitä?

CLEANTE (Marianelle). Niin, neitiseni. Ettekö näe kuinka hän viittaa minulle, että pakottaisin teitä sitä ottamaan.

MARIANE. Minä en tahdo — — —

CLEANTE. Lasketteko leikkiä? Hän ei millään lailla ota sitä takaisin.

HARPAGON (erikseen). Minä julmistun.

MARIANE. Se olisi — — —

CLEANTE (estäen aina Marianeaa antamasta timanttia). Ei, ei, sanon minä, te loukkaatte häntä.

MARIANE. Minä pyydän — — —

CLEANTE. Ei! Ei millään muotoa.

HARPAGON. Rutto sinut vieköön — — —

CLEANTE. Hah, kuinka hän suuttuu teidän kiellostanne.

HARPAGON (hiljaa pojalleen). Äh! Sinä konna!

CLEANTE (Marianelle). Näettekö kuinka hän tuskittelee?

HARPAGON (hiljaa pojalleen uhitellen häntä). Sinä peijakkaan poika.

CLEANTE. Isä, se ei ole minun syyntä. Minä teen minkä voin saadakseni hänen sitä pitämään. Mutta hän on jyrkästi vastaan.

HARPAGON (hiljaa pojalleen häntä uhitellen). Rosvo!

CLEANTE. Se on teidän syyntä, neiti, että isäni minua toruu.

HARPAGON (kuin ennen). Lurjus!

CLEANTE (Marianelle). Te teette hänen kipeäksi, neiti. Älkää herran tähden enää vastustelko.

FROSINE (Marianelle). No, Herran nimessä! mitä mutkia! Pitäkää sormus, koska herra Harpagon niin tahtoo.

MARIANE (Harpagonille). Jott'en teitä saattaisi suuttumaan, niin pidän minä sen nyt, ja odotan toista tilaisuutta antaakseni sen teille takaisin.

YHDESTOISTA KOHTAUS.

Harpagon. Mariane. Elise. Cléante. Valére. Frosine. Brindavoine.

BRINDAVOINE. Ulkona on mies, joka tahtoo teitä puhutella.

HARPAGON. Sano hänelle, että olen estetty. Tulkoon toiste.

BRINDAVOINE. Hän sanoo tuovansa teille rahaa.

HARPAGON (Marianelle). Rahaa! Antakaa anteeksi, minä palaan tuossa paikassa.

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

Harpagon. Mariane. Elise. Cléante. Valére. Frosine.

CLEANTE. Sill' aikaa kun toimitatte asianne, isä, olen minä teidän puolestanne isäntänä talossanne ja talutan neiti Marianen puutarhaan, johon käsken tuoda virvokkeet!

KOLMASTOISTA KOHTAUS.

Harpagon. Valére.

HARPAGON. Valére, pidä silmällä tätä kaikkea ja koe säästää minulle mitä voit, jotta saan lähettää

jäännökset takaisin kauppaapuotiin. Oi sinä hävytön poika! tahdotko saattaa minut perikatoon. (Menee.)

Esirippu alas.

Neljäs näytös.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Cléante. Mariane. Elise. Frosine.

CLEANTE. Käykäämme sisään tänne taas, täällä onkin turvallisempi. Täällä saatamme puhua ihan vapaasti.

ELISE. Niin, hyvä neiti, veljeni on uskonut minulle rakkautensa teihin. Minä tunnen ne tuskat ja murheet, mitkä semmoiset vastukset voivat synnyttää; ja minä otan suurella hellyydellä osaa teidän lemmenasiaanne.

MARIANE. Mikä suloinen lohdutus, kun voitan teidän kaltaisenne suosiota. Oi! minä rukoilen hyvä neiti, olkaa aina ystävällinen minua kohtaan, se voi paljon lieventää kohtaloni kovuutta.

CLEANTE. Mitä nyt teemme, kaunis Mariane, mitä päätät sinä?

MARIANE. Oi! kykenenkö minä mitään päättämään? Asetu minun sijaani ja katso, mitä minun on tekeminen. Sano, määrää itse, minä jätän sen sinun tutkiaksesi, ja luulen sinua niin ymmärtäväiseksi, ett'et tahdo vaatia minulta muuta kuin mitä kunnia ja säädyllisyys sallivat minun tehdä.

CLEANTE. Voi! mihin minua saatattekaan, kun neuvotte minua siihen vaan, mitä tyly kunnia ja turha säädyllisyys sallivat.

MARIANE. Mutta mitä on minun tekeminen? Muista minulla on äiti! Hän on aina minua kasvattanut erinomaisella hellyydellä, enkä tahtoisi hänen mieltänsä rikkoa. Koeta parastasi hänen tykönään, käytä kaikkia keinoja voittaaksesi hänen suosionsa. Saatat tehdä ja sanoa mitä ikänä tahdot, minä siihen suostun ja, jos minun ei tarvitse muuta kuin puhua sinun hyväksesi, niin mielelläni itse hänelle tunnustan, mitä tunteita olet minussa herättänyt.

CLEANTE. Frosine, Frosine-kulta, tahdotko meitä auttaa?

FROSINE. Jumala nähköön, tarvitsetteko sitä kysyä? Sen tahdon tehdä kaikesta sydämmestäni. Taivas ei ole tehnyt sydäntäni raudasta ja minä liiankin suurella mielihyvällä teen pikkusia hyviä töitä, kun nään ihmisiä, jotka toisiansa rakastavat kaikessa kunnia. Luottakaa minuun! Kyllä olen löytävä keinoja.

CLEANTE. Ole vakuutettu, Frosine, kiitollisuudestani, jos saatat asian hyvään loppuun. Mutta ihana Mariane, alkakaamme ensiksi sillä että koetamme voittaa äitisi. Meillä on kuitenkin paljon tekemistä saadaksemme tämä avioliitto raukeamaan. Minä pyydän hartaasti, pane kaikki voimasi liikkeelle. Käytä hyväksesi kaikkea valtaa, mitä hänen ystävyytensä sinua kohtaan sinulle antaa. Käytä säästämättä kaikkea viehätystä ja sulotaitoa, mitkä taivas on istuttanut silmiisi ja huulillesi, eläkä unohda noita hempeitä lauselmia, noita suloisia rukouksia, noita liikuttavia hyväilyjä, joita ei kukaan voi vastustaa.

MARIANE. Minä teen kaikki mitä voin, enkä unohda mitään.

TOINEN KOHTAUS.

Harpagon. Cléante. Mariane. Elise. Frosine.

HARPAGON (erikseen olematta näkyvissä). Hui! poikani suutelee tulevan äitipuolensa kättä, eikä tuleva äitipuolensa pane suuresti vastaan. Olisiko tässä jotain juonia tekeillä?

ELISE. Kas tuossa on isäni.

HARPAGON. Vaunut ovat esillä, voitte lähteä milloin tahdotte.

CLEANTE. Koska ette te lähde, isä, niin lähden minä heitä saattamaan.

HARPAGON. Ei, pysy kotona. He lähtekööt kolmisiin; minä sinua tarvitsen.

KOLMAS KOHTAUS.

Harpagon. Cléante.

HARPAGON. No, mitä sinä, puhumatta äitipuolesta, pidät tytöstä?

CLEANTE. Niin, mitä minä pidän?

HARPAGON. Niin, hänen luonteestaan, hänen vartalostaan, hänen älystään, hänen kauneudestaan?

CLEANTE. Niin ja näin!

HARPAGON. Niin ja näin?

CLEANTE. Puhuakseni suuni puhtaaksi en ole tavannut mitä toivoin. Hänen käytöksensä on jotenkin keikaileva, hänen vartalonsa hieman kömpelö, hänen kauneutensa hyvin keskinkertainen ja hänen ymmärryksensä varsin tavallista laatua. Älkää luulko, isä, että sanon tätä saattaakseni teitä inhoamaan häntä, sillä äitipuoli on äitipuoli ja minä pidän tästä yhtä paljon kuin muutoin kenestä tahansa.

HARPAGON. Mutta vast'ikään sanoit hänelle kuitenkin — — —

CLEANTE. Sanoin hänelle muutamia korulauseita teidän puolestanne, mutta ainoastaan miellyttääkseni teitä.

HARPAGON. Sinulla siis ei ole mitään hellempää tunteita häntä kohtaan?

CLEANTE. Minulla? Mitä joutavia!

HARPAGON. Sepä ikävää, sillä se katkaisee erään aikeen, joka on johtunut mieleeni. Minä olen näet tullut ajattelemaan ikääni, josta arvelen että maailmalla olisi yhtä ja toista sanomista, jos naisin niin nuoren ihmisen. Tämä seikka on saanut minut jättämään aikomukseni sikseen; ja koska olen kosinut häntä, ja antanut lupaukseni, niin olisin mielelläni suonut hänet sinulle, jos et häntä niin kovin inhoaisi.

CLEANTE. Minulle?

HARPAGON. Niin sinulle!

CLEANTE. Vaimoksi?

HARPAGON. Niin vaimoksi.

CLEANTE. Kuulkaa. Se on tosi ett'ei hän minua juuri suuresti ihastuta, mutta, tehdäkseni teille mieliksi, minä hänet nain jos tahdotte.

HARPAGON. Mutta minä olen paljoa myöntäväisempi kuin luulet. En tahdo pakoittamalla näyttää sinua.

CLEANTE. Antakaa anteeksi. Minä saan siihen voimia rakkaudesta teihin.

HARPAGON. Ei, ei! avioliitto ei tule onnelliseksi, jos ei ole keskinäistä rakkautta. Jos olisit nimeksikään mieltynyt tyttöön, niin en sanoisi mitään, vaan antasin sinun naida hänet minun sijastani, mutta kun ei laita niin ole, niin pidän minä entisen aikomukseni ja nain hänet itse.

CLEANTE. No, isä, koska asiat ovat sillä kannalla, niin täytyy minun auaista sydämeni teille, täytyy teille ilmoittaa salaisuutemme. Totta puhuakseni olen jo kauan rakastanut häntä. Minun aikomukseni oli kohta pyytää teiltä häntä vaimokseni, eikä mikään muu minua pidättänyt kuin pelko, että se olisi teille vastenmielistä.

HARPAGON. Oletko käynyt häntä tervehtimässä?

CLEANTE. Olen, isä kulta!

HARPAGON. Montako kertaa?

CLEANTE. Niin monta kuin mahdollista.

HARPAGON. Ovatko he kohdelleet sinua hyvin?

CLEANTE. Varsin hyvästi, mutta tietämättä kuka olen, ja se se oli joka äsken hämmästytti Marianeaa.

HARPAGON. Oletko ilmoittanut hänelle rakkautesi ja aikeesi mennä hänen kanssaan naimisiin?

CLEANTE. Se on tietty, ja olenpa jo puhutellut hänen äitiänsäkin.

HARPAGON. Onko hän kallistanut korvansa ehdotukseen?

CLEANTE. On, varsin kohteliaasti.

HARPAGON. Ja vastaako tyttö rakkauteesi?

CLEANTE. Jos saan päättää käytöksestä, niin hänessä asuu jommoinkin lempeys minua kohtaan.

HARPAGON (hiljaa erikseen). Onpa hyvin hupaista kuulla moista salaisuutta, mutta sitäpä olen pyytänytkin. (Ääneen.) No, tiedä siis poikaseni. Asia on sillä lailla että sinä saat kun saatkin luopua rakkaudestasi, sekä heittää sikseen kaikki puuhasi tytön suhteen, jonka minä otan itselleni, sinä saat naida puolestasi sen, joka sinulle määrätään.

CLEANTE. Vai niin, isä, sillä laillako te leikittelette minun kanssani! No hyvä! koska asiat ovat näin, niin vannon teille ett'en luovu rakkaudestani Marianeaa kohtaan, kaikki tahdon koettaa voittaakseni itselleni teiltä Marianen, ja jos teidän puolellanne on äidin suostumus, niin on minulla toisia voimia, jotka taistelevat minun puolestani.

HARPAGON. Mitä, sinä lurjus! Sinä uskallat ruveta risteilemään minun polkujani.

CLEANTE. Tehän se olette, joka hiihtelette minun latusilleni, sillä minähän olen ottanut ensimmäisen askelen.

HARPAGON. Enkö ole sinun isäsi, ja eikö sinun tule minua totella?

CLEANTE. Nämä ovat asioita, joissa lasten ei tule totella isiä, eikä rakkaus tunnusta ketään.

HARPAGON. Kyllä mä panen sinut minua tunnustamaan kepilläni.

CLEANTE. Uhittelette ihan turhaan.

HARPAGON. Sinä luovut Marianesta?

CLEANTE. En milloinkaan!

HARPAGON. Antakaapas tänne keppi.

NELJÄS KOHTAUS.

Harpagon. Cléante. Mestari Jaques.

JAQUES. No mitä nyt, hyvät herrat? mitä nyt on? Mitä aiotte?

HARPAGON. Minä panen sinut, mestari Jacques tuomariksi tässä asiassa, näyttääkseni että minä olen oikeassa.

JAQUES. Siihen suostun. (Cléantelle). Siirtykää vähän.

HARPAGON. Minä rakastan erästä tyttöä, jonka aion naida, mutta tuo poika lurjus uskaltaa rakastaa samaa tyttöä ja pyytää häntä vastoin kovinta kieltoani.

JAQUES. Hän on väärässä.

HARPAGON. Eikö se ole jumalatonta, kun poika rupeaa isänsä kilpakosijaksi ja eikö hänen pidä kunnioituksenkin tähden pysyä erillään minun lemmitystäni.

JAQUES. Te olette oikeassa. Antakaa minun häntä puhutella, ja pysykää te vaan paikoillanne hyvä herra. Selkäni huutaa kosta.

CLEANTE (Jaques'ille, joka häntä lähestyy). No olkoon menneeksi, koska hän tahtoo sinut valita tuomariksi, niin en pane vastaan, se on minulle yhden tekevä ja minäkin tahdon mestari Jaques, jättää riita-asiamme sinun ratkaistavaksesi.

JAQUES. Te osoitatte minulle suurta kunniaa.

CLEANTE. Minä olen mieltynyt erääseen nuoreen naiseen, joka vastaa minun rakkauteeni, mutta nyt isäni koettaa häiritä rakkauttamme pyytäen häntä omakseen.

JAQUES. Hän on väärässä totta tosiaankin.

CLEANTE. Eikö hänen pitäisi hävetä mennä naimisiin noin vanhoilla päivillä. Sopiiko hänen enää ajatella avioliittoa? Eikö hänen tulisi jättää nuo hommat nuoremmille?

JAQUES. Te olette oikeassa. Hän laskee leikkiä. Antakaapas kun minä sanon hänelle pari sanaa. (Harpagonille.) No, kas niin! poikanne ei olekaan niin uppiniskainen kuin luulette. Hän katuu jo tuhmuuttansa. Hän sanoo että pojan tulee aina isäänsä kunnioittaa, hän kiivastui vaan ensi pikaisuudessaan, mutta ei hän enää kieltäy noudattamasta tahtoanne, kun te vaan suostutte kohtelevaan häntä paremmin kuin taannoin ja antamaan hänelle vaimoksi sen, johon hän on mieltynyt.

HARPAGON. Ah! sano hänelle, herra Jaques, että hän siinä tapauksessa saattaa toivoa minulta mitä tahansa, ja että jätän hänelle vallan valita kenen hyvänsä, paitsi tietysti Marianeaa.

JAQUES. Antakaapas olla. (Cléantelle.) Isänne ei olekaan niin tuittupäinen kuin luulette, hän vakuuttaa että teidän uppiniskaisuutenne häntä ensin harmitti, mutta nyt hän myöntyy kyllä toiveisiinne, kun te vaan tahdotte kohdella häntä hellyydellä, olla myöntyväinen ja totella häntä niinkuin pojan tulee.

CLEANTE. Ah, mestari Jaques, saatte hänelle vakuuttaa että kun hän vaan myöntyy antamaan minulle Marianen, niin on hän minussa löytävä mitä tottelevaisimman pojan maan päällä, enkä koskaan tahdo tehdä mitään kysymättä hänen tahtoansa.

JAQUES (Harpagonille). Nyt se on tehty! Hän myöntyy kaikkeen.

HARPAGON. Kas niin käypi oivallisesti.

JAQUES (Cléantelle). Kaikki on selvillä. Hän tyytyy lupauksiinne.

CLEANTE. Jumalan kiitos!

JAQUES. Hyvät herrat, te olette nyt sovussa ja voitte nyt ihan ystävällisesti jatkaa keskusteluanne asiassa.

CLEANTE. Hyvä mestari Jaques, minä olen sinulle kiitollinen koko elinaikani.

JAQUES. Ei kestä kiittää, hyvä herra.

HARPAGON. Sinä olet minua suuresti ilahuttanut, mestari Jaques, ja se ansaitsee palkinnon. (Harpagon kaivaa taskuistaan, Jaques ojentaa kätensä, mutta Harpagon vetää esiin ainoastaan nenäliinansa sanoen.) Mene, kyllä minä muistan sinut, usko se!

JAQUES. Minä suutelen käsiäsi.

VIIDES KOHTAUS.

Harpagon. Cléante.

CLEANTE. Pyydän anteeksi, isä, sen kiukkuisuuden, jota osoitin äsken.

HARPAGON. Ei haittaa.

CLEANTE. Minä vakuutan että sitä kovasti kadun.

HARPAGON. Ja minä, minä kovasti iloitsen nähdessäni sinut järkevänä.

CLEANTE. Hyvä olette kun näin pian unhotatte hairahdukseni.

HARPAGON. Pianhan isä unohtaa lastensa hairahdukset, kun he muistavat jälleen velvollisuutensa.

CLEANTE. Mitä? Te ette pidä mitään mielikarvautta kaikesta vallattomuudestani?

HARPAGON. Minä olen sinulle kiitollinen, koska tahdot minua totella ja kunnioittaa.

CLEANTE. Minä lupaan teille isä, että kuolemaani saakka muistan teidän hyvyyttänne.

HARPAGON. Ja minä lupaan sinulle, että saat mitä ikinä pyydät.

CLEANTE. Oi, isäkulta, minä en pyydä mitään enää, ja te olette mulle kylliksi antaneet, kunhan vaan annatte Marianen.

HARPAGON. Mitä? Kuka puhuu Marianen antamisesta sinulle?

CLEANTE. Te isäni!

HARPAGON. Minä?

CLEANTE. Niin kyllä.

HARPAGON. Mitä? Sinähän juuri vast'ikään lupasit hänestä luopua.

CLEANTE. Minä, hänestä luopua?

HARPAGON. Niin.

CLEANTE. Ei suinkaan.

HARPAGON. Etkö ole herjennyt häntä pyytämästä?

CLEANTE. Päinvastoin, minä häntä halaan enemmän kuin koskaan ennen.

HARPAGON. Mitä! lurjus! joko taas?

CLEANTE. Ei mikään voi minua muuttaa.

HARPAGON. Annappas olla, petturi!

CLEANTE. Tehkää mitä mielite.

HARPAGON. Minä kieltäydyn sinua koskaan näkemästä.

CLEANTE. Olkoon menneeksi.

HARPAGON. Minä sinut hylkään.

CLEANTE. Hyljätäkää vaan.

HARPAGON. Minä en tunnusta sinua pojakseni.

CLEANTE. Älkää tunnustako!

HARPAGON. Minä teen sinut perinnöttömäksi.

CLEANTE. Tehkää niin.

HARPAGON. Ja minä jätän sinulle kiroukseni!

CLEANTE. Mitäpä minä sillä teen.

KUODES KOHTAUS.

Cléante. La Fleche.

LA FLECHE (tulee puutarhasta lipas kainalossa). Ah, herra, hyvä että olen teidät löytänyt. Seuratkaa minua pian.

CLEANTE. No, mitä nyt?

LA FLECHE. Seuratkaa minua sanon minä, me olemme rikkaat.

CLEANTE. Mitä?

LA FLECHE. Katsokaa tänne.

CLEANTE. Mitä?

LA FLECHE. Olen urkinut tätä koko päivän.

CLEANTE. Mitä se on?

LA FLECHE. Isänne aarre, jonka olen saanut kynsiini.

CLEANTE. Miten olet sinä menetellyt?

LA FLECHE. Saatte tietää kaikki. Korjataan koipemme, jo kuulen hänen huutonsa.

SEITSEMÄS KOHTAUS.

HARPAGON (huutaen varkaita puutarhasta). Varkaita, varkaita, murhaajia. Oikeutta, Oikeuden Jumala! Minä olen hukassa, minä olen murhattu, kurkkuni on poikki, rahani on viety. Kuka sen on tehnyt? Mihin hän on joutunut? Missä hän on? Missä hän piilee? Mistä saan hänet kiinni? Mihinkä minä juoksen? Mihinkä en juokse? — Eikö hän ole siellä, eikö hän ole täällä? Ottakaa kiinni? (Itselleen, pitäen käsivarsistaan.) Anna takaisin rahani, konna. — Oh! minähän se olen — — — Järkeni on poissa, enkä tiedä missä olen ja mitä teen. Voi, armaat, armaat rahakultaseni, rakkaat ystäväni, teidät on minulta viety; ja kun teidät on minulta otettu, olen kadottanut kaiken tukeni ja turvani ja iloni, kaikki on minulta mennyt, eikä minulla ole enää mitään tekemistä maan päällä. Ilman teitä on minun mahdoton elää. Se on tehty; en jaksakaan enää, minä kuolen, minä olen kuollut, olen haudassa aivan! Eikö kukaan tahdo minua herättää kuolleista antamalla minulle rahani takaisin, taikka ilmoittamalla kuka ne on vienyt. Haa! Mitä sanotte? Ei, täällä ei ole ketään. Kuka lieneekin ne vienyt, hän on viisaasti urkinut parhaimman ajan, valinnut juuri sen hetken, jona puhuttelin tuota petturia, poikaani. Mennään ulos. Minä menen hakemaan oikeutta ja annan tutkia taloni, palvelijani, renkini, piikani, poikani ja itseni. Kuinka paljon väkeä on koossa! Kaikki jotka näen ovat epäluulon alaisia. Heh? kenestä siellä puhutaan? Varkaasta, joka on vienyt minun rahani? Mitä melskettä siellä ylhäällä? Onko minun rahani siellä? Jumalan tähden, minä rukoulen, jos on tietoja varkaasta, niin nimittäkää ne minulle. Eikö hän piileskele parissanne? He katsovat minuun kaikki ja nauravat. Te tiedätte varmaankin, kutka ovat osalliset varkaudessa. Tulkaa pian, komisariukset, fiskaalit, tuomarit, hirsipuut, poliisit, profossit ja pyövelit. Minä hirtätän kaikki ihmiset ja, jos en saa takaisin rahojani, niin hirtän itseni lopuksi.

Esirippu alas.

Viides näytös.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Harpagon. Komisarius.

KOMISARIUS. Antakaapas olla, kyllä minä tiedän tehtäväni, jumalan kiitos. Tämä ei ole ensimmäinen kerta kun saadaan kiinni varkauksia, ja olisipa minulla vaan yhtä monta sakkia rahaa, kun olen saattanut ihmisiä hirsipuuhun.

HARPAGON. Kaikki virkakunnat ottakoot tämän asian ajaakseensa, ja jos ei laiteta niin että minä saan rahani takaisin, niin haastan minä itse oikeuden oikeuteen.

KOMISARIUS. Kaikki tarpeelliset tutkimukset ovat tehtävät. Sanotte että tuossa lippaassa oli — — —

HARPAGON. Kymmenen tuhatta taaleria, — minä olin ne tarkoin lukenut.

KOMISARIUS. Kymmenen tuhatta taaleria.

HARPAGON. Kymmenen tuhatta taaleria.

KOMISARIUS. Melkoinen varkaus.

HARPAGON. Ei ole kylläksi suurta rangaistusta niin kauhealle rikokselle, ja jos se jää rankaisematta, niin ei pyhimmätäkään asiat enää ole turvissa.

KOMISARIUS. Ja minkälaista rahaa oli tämä summa?

HARPAGON. Hyvää, täysipainoista kultaa.

KOMISARIUS. Ketä luulette varkaaksi?

HARPAGON. Koko maailmaa; minä tahdon että panette kiinni koko kaupungin ja esikaupunginkin.

KOMISARIUS. Ei ole pelottaminen ketään, uskokaa se, täytyy hiljaa tehdä muutamia tutkintoja, jotta sitten voidaan lujasti ryhtyä varastetun summan takaisin hankkimiseen.

TOINEN KOHTAUS.

Harpagon. Komisarius. Jaques.

JAQUES (näyttämön perällä, kääntyen sille puolelle, josta on astunut sisään). Minä palaan kohta.

Tappakaa se heti, paistakaa jalat halsterilla ja heittäkää kiehuvaan veteen.

HARPAGON (Jaquesille). Ketä? Varastako?

JAQUES. Eihän! Vaan tuo porsas, minkä hovimestari juuri minulle lähetti.

HARPAGON. Vähät siitä. Kas tuossa herra, jolle sun täytyy puhua toista.

KOMISARIUS. Älkää peljästykö. Minä en mieli teitä loukata, annetaan vaan asian mennä hiljaisesti.

JAQUES. Herralla on varmaankin illallisvieraita?

KOMISARIUS. Tässä ei ole ystäväni mitään salaamista herraltanne.

JAQUES. Totta tosiaan, hyvä herra, minä näytän kaikki mitä voin tehdä ja tahdon teitä kestittää miten parahiten voin.

HARPAGON. Siitä nyt ei ole kysymystä.

JAQUES. Jos en voikkaan laittaa teille niin hyviä kemuja kuin mielisin, niin on se hovimestarimme syy, joka leikkaa tahtoni siivet säästäväisyytensä saksilla.

HARPAGON. Lurjus! tässä on kysymys muista asioista kuin illallisesta, minä tahdon että ilmoitat minulle mitä tiedät rahoista, jotka minulta on viety.

JAQUES. Onko teiltä viety rahaa?

HARPAGON. On, sinä konna, ja minä sinut hirtätän, jos et anna niitä takaisin.

KOMISARIUS (Harpagonille). Herran tähden! älkää häntä hätyyttäkö. Näkyyhän hänen silmistään, että hän on rehellinen mies ja kyllä hän ilman vankeuttakin ilmaisee mitä tahdotte tietää. Niin hyvä ystäväni, jos tunnustatte ei teille ole tapahtuva mitään pahaa ja te saatte kunnollisen palkinnon isännältänne. Häneltä on tänään viety suuri rahasumma, ja te varmaankin osaatte antaa jotakin tietoja asiasta.

JAQUES (hiljaa erikseen). Kas tuossa juuri mitä tarvitsen voidakseni kostaa hovimestarillemme. Polttaahan vielä sydäntäni tuo nauru, jolla hän äsken pilkkasi selkäsaunaani.

HARPAGON. Mitä mutiset siinä?

JAQUES. Puhuakseni suuni puhtaaksi, hyvä herra, niin luulenpa että se on teidän rakas hovimestarinne, joka varkauden on tehnyt.

HARPAGON. Valére?

JAQUES. Niin.

HARPAGON. Hän! Jota luulin niin uskolliseksi.

JAQUES. Mutta minä olen vakuutettu, että se on juuri hän, joka on teiltä varastanut.

HARPAGON. Ja mistä sen päätät?

JAQUES. Mistäkö?

HARPAGON. Niin?

JAQUES. Päätän — siitä että niin päätän.

KOMISARIUS. Mutta teidän tulee sanoa syynne.

HARPAGON. Oletko nähnyt hänen hiipivän tuolla paikalla, johon olin kätkenyt rahani?

JAQUES. Olen tosiaankin. Missä teidän rahanne oli?

HARPAGON. Puutarhassa.

JAQUES. Aivan niin, olen nähnyt hänen kiertelevän puutarhassa, ja minkä sisässä rahat olivat?

HARPAGON. Lippaan sisässä.

JAQUES. Kas niin. Olen hänellä nähnyt olevan lippaan.

HARPAGON. Ja minkä muotoinen oli tuo lipas? Kylläpä heti huomaa onko se minun.

JAQUES. Minkäkö muotoinen se oli?

HARPAGON. Niin.

JAQUES. Se oli — — se oli lippaan muotoinen.

KOMISARIUS. Se on tietty. Mutta kuvailkaahan sitä vähän lähemmin.

JAQUES. Se oli suuri lipas.

HARPAGON. Se, joka multa varastettiin oli pieni.

JAQUES. No, niin, se oli pieni, jos niin tahtoo, mutta sanon sitä suureksi siihen katsoen mitä se sisältää.

KOMISARIUS. Ja minkä värinen se oli?

JAQUES. Minkäkö värinen?

KOMISARIUS. Niin.

JAQUES. Sillä oli väri — sillä oli tuommoinen väri. — Auttakaapas minua sanomaan.

HARPAGON. Kuinka?

JAQUES. Eikö se ollut punanen.

HARPAGON. Ei, musta.

JAQUES. No niin, punasen-musta, sitä piti minun sanoman.

HARPAGON. Ei mitään epäilystä enää, se on selvästi minun. Pankaa paperille, herra, hänen todistuksensa. Taivas! ketä on tästä lähin uskomisen? Ei kehenkään saa luottaa, ja luulenpa tästedes että itsekin saattaisin itseltäni varastaa.

JAQUES (Harpagonille). Hyvä herra, tuossa hän tulee. Älkää vaan sanoko hänelle, että minä tämän olen ilmaissut.

KOLMAS KOHTAUS.

Edelliset. Valére.

HARPAGON. Tule tänne, tule tunnustamaan julminta rikosta mitä milloinkaan on tehty.

VALERE. Mitä tahdotte, herra?

HARPAGON. Mitä, rosvo! sinä et punastu rikoksestasi.

VALERE. Mistä rikoksesta te puhutte?

HARPAGON. Mistäkö rikoksesta puhun, petturi, ikäänkuin et tietäisi mistä puhun. Se on turhaa koetella sitä peittää, asia on saatu ilmi, ja minä olen vast'ikään saanut tietää kaikki. Miksi sillä tavoin käyttää hyvyttäni väärin ja hiipiä talooni minua pettämään, tekemään minulle semmoiset keppokset!

VALERE. Hyvä herra, koska teille on kaikki ilmoitettu, niin en tahdo mutkaila enkä kieltää.

JAQUES (erikseen). Oh, oh! Olisinko tietämättäni arvannut oikein?

VALERE. Aikomukseni olikin teitä puhutella, tahdoin sitä varten odottaa sopivaa tilaisuutta, mutta koska asiat ovat tällä kannalla, niin pyydän ett'ette suutu ja että kuulette minun perusteitani.

HARPAGON. Ja mitä perusteita sulla on, hävytön varas!

VALERE. Noita nimityksiä en ole ansainnut. Se on tosi että olen rikkonut teitä vastaan, mutta minun hairahdukseni on anteeksi annettava.

HARPAGON. Mitä? Anteeksi annettava? Semmoinen jumalaton ilkityö.

VALERE. Älkää herran tähden kiivastuko. Kun olette minua kuulleet, niin näette ett'ei onnettomuus olekaan niin suuri kuin luulette.

HARPAGON. Eikö onnettomuus ole niin suuri kuin luulen? Mitä? minun vereni, mun henkeni! rosvo!
No! Anna sitten minulle takaisin, mitä olet minulta ryöstänyt.

VALERE. Teidän kunnianne on tuleva täydelleen tyydytetyksi.

HARPAGON. Tässä ei ole kunniaista kysymys. Mutta sano minulle kuka on saattanut sinut tähän työhön?

VALERE. Oi, kysyttekö sitä?

HARPAGON. Niin kai, sitä minä kysyn.

VALERE. Eräs jumala, jolle on annettava anteeksi kaikki mitä hän toimittaa: rakkaus.

HARPAGON. Rakkaus.

VALERE. Niin.

HARPAGON. Kaunis rakkaus, totta tosiaan! Rakkaus minun rahoihini.

VALERE. Ei, herra teidän rikkautenne ei ole minua vietellyt, se ei ole minua lumonnut, minä vakuutan pyhästi, ett'en halaja teidän omaisuuttanne, kun vaan suotte minulle sen, joka minulla on.

HARPAGON. En, sitä en tee, ei vaikka paha olisi, sitä en sinulle suo. Mutta mikä hävyttömyys: hän tahtoo vielä pitääkin, mitä on minulta varastanut.

VALERE. Sanotteko sitä varkaudeksi!?

HARPAGON. Josko sanon sitä varkaudeksi? Semmoinen aarre!

VALERE. Se on aarre, tosin kyllä, ja kallihin aarre mitä teillä on, sitä en kiellä, mutta se ei ole hukassa, sillä että jätätte sen minulle. Polvillani pyydän tuota armasta aarretta, teidän täytyy se mulle suoda.

HARPAGON. Sitä en tee. Mitä tämä merkitsee?

VALERE. Me olemme luvanneet toisillemme uskollisuutta ja tehneet valan, ett'emme ikinä eroa.

HARPAGON. Kummallinen vala ja lystillinen lupaus!

VALERE. Miksi niin suututte! Olkaa vakuutettu, ett'ei mikään rikksellinen aate soaissut sitä intoa, johon nuo kauniit silmät ovat minua saattaneet.

HARPAGON (erikseen). Lippaani kauniit silmät! Hän puhuu niinkuin sulhanen morsiamestaan.

VALERE. Rouva Claude tietää, hyvä herra, tämän asian, ja hän voipi todistaa teille — — —

HARPAGON. Mitä? Onko mun piikani osallinen tässä ilkityössä?

VALERE. On, hyvä herra, hän on nähnyt liittomme syntyvän ja nähtyänsä rakkauteni puhtauden on hän auttanut minua, kehoittaen tytärtänne antamaan minulle uskollisuutensa ja vastaan ottamaan minulta uskollisuuden lupauksen.

HARPAGON (erikseen). Paneekohan pelko joutua oikeuteen hänet noin hourailemaan? (Valérelle.) Mitä löpötät sinä tyttärestäni.

VALERE. Niin tyttärestänne, juuri eilen päätti hän suostua allekirjoittamaan keskinäisen naimislupauksen.

HARPAGON. Onko tyttäreni allekirjoittanut sinulle naimislupauksen?

VALERE. On, hyvä herra, niinkuin minä puolestani hänelle.

HARPAGON. Taivas. Toinenkin onnettomuus.

JAQUES (komisariukselle). Kirjoittakaa, herra kirjoittakaa.

HARPAGON. Vielä enemmän konnuutta! Lisää kauhista! (Komisariukselle.) Kas niin! tehkää tehtävänne ja laittakaa hänet vankeuteen varkaana ja viettelijänä.

JAQUES. Varkaana ja viettelijänä.

VALERE. Nuo ovat nimityksiä, joita minä en ansaitse, kun saadaan tietää kuka minä olen.

NELJÄS KOHTAUS.

Harpagon. Elise. Mariane. Valére. Frosine.

JAQUES. Komisarius.

HARPAGON. Ah! sinä tyttö iletys! tyttö, joka et ansaitse semmoista isää, kun minä olen! Silläkö lailla sinä käytät niitä opetuksia, joita olen sinulle antanut? Sinä julkeat rakastua ilkeään varkaaseen, luvata mennä hänelle ilman minun myöntymyksettäni! Mutta petyttepä molemmat. (Eliselle.) Neljä tukevaa seinää saavat tästälähin vastata sinun käytöksestäsi. (Valérelle.) ja hyvä hirsipuu saa korvata minulle sinun julkeutesi.

VALERE. Teidän kiihkonne ei kelpaa tuomariksi, ja ensin asia tutkitaan ennenkuin miestä mutkitaan.

HARPAGON. Erehdyinpä kuin sanoin hirsipuu, sinä tulet elävänä ruhjottavaksi.

ELISE. Älkää antako kiihkonne ensimmäisen liikutuksen teitä hurmata ja ajatelkaa ensin mitä tahdotte tehdä. Tutkikaa toki tarkemmasti häntä, johon olette suuttuneet. Tiedä, — ilman häntä minua ei enää olisi olemassakaan. Niin, isäni, hän se on, joka minut pelasti tuosta suuresta vaarasta, tiedättehän silloin kun olin hukkumaisillani, häntä saatte kiittää tyttärenne hengestä, jonka —

HARPAGON. Se ei maksa mitään, minulle olisi ollut paljoa parempi, jos hän olisi antanut sinun hukkuu, kuin tehdä mitä hän on tehnyt.

ELISE. Isäni, minä rukoilin isän rakkauden kautta että — — —

HARPAGON. Ei, ei! minä en kuule mitään, oikeus tehköön tehtävänsä.

VIIDES KOHTAUS.

Edelliset. Anselme.

ANSELME. No, mitä nyt, herra Harpagon? Aivanhan te olette raivoissanne.

HARPAGON. Ah! herra Anselme, minä olen onnettomin ihminen maailmassa. Se sopimus, jota olette tulleet tekemään on nyt häiritty ja hämmennetty. Minut surmataaan varastamalla omaisuuteni, minut murhataan varastamalla omaisuuteni, minut murhataan kunnian solvaamisella; ja kas tuossa, petturi, ilkiö, joka on solvaissut kaikkein pyhimät oikeudet, joka on hiipinyt talooni palvelijana valemudossa varastaaksensa rahani ja vietelläkseen tyttäreni.

VALERE. Kuka on ajatellut rahojanne, ja mitä niitä sotkette tähän?

HARPAGON. Niin, he ovat hieroneet naimiskauppaa keskenänsä. Tämä häväistys koskee tietysti teitä, herra Anselme, ja teidänhän tulee siis haastaa hänet oikeuteen omalla kustannuksellanne, kostaaksenne hänelle tämän julkeuden.

ANSELME. Minun aikomukseni ei ole mennä väkisin naimisiin, enkä aijo pyytää sydäntä, joka on lupautunut toiselle, vaan teidän tähtenne tahdon heitä kohdella ystävyydellä niinkuin omaisiani.

HARPAGON. Kas tuossa on rehellinen komisarius, joka ei unohda tehtävänsä. (Komisariukselle näyttäen Valérea.) Menetelkää hänen kanssanne niinkuin pitää ja selvittäkää tämä kauhea rikos.

VALERE. Minä en näe mitä rikosta olisi lemmessäni tytärtänne kohtaan. Jos tietäisitte kuka olen, — niin —

HARPAGON. Maailmassa ei tähän aikaan ole muuta kuin ylhäisiä varkaita ja viettelijöitä, jotka hävyttömästi peittävät konnuutensa ensimmäiseen komeaan nimeen, mikä lentää mieleensä.

VALERE. Olen liian rehellinen ylvästelläkseni vieraalla loistolla, koko Neapeli voi todistaa syntyperäni.

ANSELME. Hyvä! Varokaa sanojanne. Te uskallatte tässä enemmän kuin luulette; te puhutte miehen edessä, joka tuntee koko Neapelin ja siis voi helposti tutkia sanojanne.

VALERE (pannen ylpeästi hattunsa päähän). Minä en pelkää ketään, ja jos Neapelin tunnette, niin tiedätte myös kuka oli Thomas d'Alburci.

ANSELME. Epäilemättä, minä sen tiedän, ja harvat tunsivat hänet paremmin kuin minä.

HARPAGON. Minä en huoli don Thomaasta enkä don Martinista. (Nähdessään kaksi kynttilää palavan, puhaltaa tullen toisesta.)

ANSELME. Herran tähden, antakaa hänen puhua, kuulkaamme mitä hänellä on hänestä sanomista.

VALERE. Minulla on hänestä sanomista että hän on antanut minulle hengen.

ANSELME. Hän!

VALERE. Niin.

ANSELME. Mitä? Te rohkenette sanoa itseänne don Thomas d'Alburcin pojaksi?

VALERE. Niin. Rohkenempa niinkin, ja olen valmis todistamaan tätä totuutta kenen edessä hyvänsä.

ANSELME. Tästä valheesta joudutte heti kiinni, sillä noin kuusitoista vuotta sitten se mies, josta puhutte, hukkuu merellä lapsineen vaimoineen, tahtoessaan pelastaa heidän henkensä niistä julmista vainoomisista, jotka seurasivat Neapelin meteleitä ja saattoivat useita ylhäisiä perheitä pakenemaan.

VALERE. Totta! Mutta tietäkää myös että hänen seitsemän vuotias poikansa pelastettiin erään palvelijan kanssa tästä haaksirikosta espanjalaiseen laivaan ja että tämä poika on se, joka teitä puhuttelee. Tietäkää että laivan kapteini liikutettuna kovasta onnestani, otti minun turviinsa ja kasvatti minua oman poikansa kanssa. Sittenmin olen saanut kuulla ett'ei isäni olekaan kuollut, niinkuin aina olen luullut. Tullessani tänne häntä etsimään, eräs taivaan lähettämä sattumus antoi minun nähdä armaan Elisen, ja tämä näky teki minut hänen kauneutensa orjaksi. Lempeni tuli saattoi minun tunkeumaan hänen kotiinsa ja sentähden lähetin toisen miehen tiedustelemaan vanhempiani.

ANSELME. Mutta mitkä muut todistukset, paitsi sananne, voivat vakuuttaa meitä siitä että puhutte totta?

VALERE. Espanjalainen kapteini, rubiini sinetti, joka oli isäni oma, agatinen rannerengas, jonka äitini oli pannut käsivarteeni, vanha Pedro, palvelija, joka minun kanssani pelastui haaksirikosta.

ANSELME. Taivahan herra! mitkä ovat sinun voimasi teot ja miten sinä näytät että sinä yksin voit ihmetöitä tehdä. Syleile minua, lapseni ja itke ilokyyneleitä isäsi kanssa.

VALERE. Te olette minun isäni?

ANSELME. Niin, poikani, minä olen Thomas d'Alburci, jonka taivas pelasti aalloista kaiken sen rahan kanssa, mikä hänellä oli muassaan, ja joka kuusitoista vuotta pidettyään sinua kuolleena, oli aikeessa etsiä lohdutusta uudesta avioliitosta suloisen ja järkevän naisen kanssa.

HARPAGON (Anselmelle.) Tuo on siis teidän poikaanne?

ANSELME. Niin.

HARPAGON. Sitten saatte maksaa minulle kymmenen tuhatta taaleria, jotka hän on minulta varastanut.

ANSELME. Hän? Teiltäkö varastanut?

HARPAGON. Hän juuri.

VALERE. Kuka semmoista sanoo?

HARPAGON. Mestari Jaques.

VALERE (Jaques'ille). Sinäkö sitä sanot?

JAQUES. Näethän ett'en sano mitään.

HARPAGON. Tuossa on komisarius, joka on kuullut hänen todistuksensa.

VALERE. Luuletteko että minä olisin kykenevä niin kauheaan tekoon?

HARPAGON. Kykenevä tai ei, minä tahdon rahani takaisin.

KUUDES KOHTAUS.

Harpagon. Anselme. Elise. Mariane. Cléante. Valère.

Frosine. Jaques. Komisarius. La Fleche.

CLEANTE. Älkää hätäilkö isäni, älkää syyttäkö ketään. Minä olen saanut tiedot asiastanne ja tulen teille sanomaan, että jos annatte minulle Marianen, niin saatte rahanne takaisin.

HARPAGON. Missä ne ovat?

CLEANTE. Älkää murehtiko, ne ovat paikassa, josta minä vastaan, ja kaikki riippuu ainoastaan minusta. Teidän tulee nyt sanoa minulle mitä päätätte, ja te voitte valita, joko antaa minulle Marianen taikka kadottaa rahanne.

HARPAGON. Onko siitä mitään otettu?

CLEANTE. Ei niin mitään. Mutta ei siinä kylläksi. Rukoilen myöskin sisareni puolesta: anna hänelle se puoliso, jota hänen sydämensä haluaa, älä pakoita häntä liittoon, jota hän pelkää ja kammoo.

ANSELME. Poikani, taivas ei ole antanut sinua minulle takaisin, jotta vastustaisin sinun toiveitasi. Herra Harpagon, ymmärrättehän että nuori neito ennemmin valitsee pojan kuin isän, älkäämme siis puhuko joutavia, suostukaa niinkuin minäkin tähän kaksinkertaiseen avioliittoon.

HARPAGON. Huoliakseni mistään neuvosta täytyy minun saada nähdä lippaani.

CLEANTE. Saatte sen nähdä ihan terveenä ja eheänä.

HARPAGON. Minulla ei ole ollenkaan rahaa lasteni avioliittoon.

ANSELME. Yks' kaikki! minulla on kylliksi heille molemmille, jott'ei sen seikan tarvitse teitä huolestuttaa.

HARPAGON. Otatteko suorittaaksenne kaikki kustannukset näitä molempia avioliittoja varten?

ANSELME. Otan, otan. Joko tyydytte nyt?

HARPAGON. Tyydyn, jos te vaan teetätte minulle uudet vaatteet häihin!

ANSELME. Olkoon menneeksi. Ja nyt lähtekäämme nauttimaan sitä iloa, jonka tämä päivä on meille suonut.

KOMISARIUS. Hoi, hoi, hyvät herrat! Älkääpä vielä. Kuka maksaa mulle allekirjoitukseni?

HARPAGON. Me emme tarvitse teidän kirjoituksianne.

KOMISARIUS. Niin! mutta minä en ole tullut tekemään niitä ilmaiseksi.

HARPAGON (osoittaen Jaquesta). Maksuksenne saatte hirttää tuon miehen.

JAQUES. Oi sentään, miten nyt pitää menetellä? Minua piestään, kun puhun totta ja minua tahdotaan hirttää, kun valehtelen.

ANSELME. Herra Harpagon, annetaan hänelle anteeksi tämä väärä kanne.

HARPAGON. Te siis maksatte komisariuksen vaivat?

ANSELME. Vaikkapa niinkin. Menkäämme valmistamaan nämät kahdenkertaiset aviokontrahdit.

HARPAGON. Ja minä riennän katsomaan armaita rahakultiani. — Missä ne ovat?

Loppu.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SAITURI: KOMEDIA 5:SSÄ NÄYTÖKSESSÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may

be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™ .

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the

second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses.

Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.